

กลยุทธ จูเลียส ซีซาร์

นายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีป

กลยุทธ์ จูเลียส ซีซาร์

นายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีป

ผู้เขียน

นายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีป
(เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2559-2562)

ปกและศิลปกรรม

วันทนีย์ มณีแดง

ดำเนินการจัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
ชั้น 3 อาคารสุขภาพแห่งชาติ
88/39 ถ.ติวานนท์ 14 อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000
โทรศัพท์: 02-832-9000 แฟกซ์: 02-832-9001-2
<https://www.nationalhealth.or.th>
<https://infocenter.nationalhealth.or.th>

ISBN 978-616-7697-94-9

พิมพ์ครั้งที่ 1 กันยายน 2562

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด วนิดาการพิมพ์

คำนำผู้เขียน

ต้องยอมรับว่าเรื่องราวอารยธรรมกรีก-โรมันโบราณที่เราได้รับรู้ผ่านสื่อภาพยนตร์ วิทยุโทรทัศน์ หนังสือการ์ตูน และสื่อสิ่งพิมพ์มาตั้งแต่วัยเด็ก มีความยิ่งใหญ่อลังการและมีพลังที่ดึงดูดความสนใจใคร่ศึกษาค้นคว้า

ด้านหนึ่งวัฒนธรรมกรีก-โรมันเป็นสิ่งที่แตกต่างไปจากวิถีชีวิตในสังคมไทย และเอเชียที่เราถือกำเนิดและใช้ชีวิตจนเติบโตใหญ่ อีกด้านหนึ่งตัวแสดงและบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ที่ประวัติศาสตร์โลกจารึกไว้และเล่าขานกันต่อๆ มา ก็มีสวนเป็นต้นแบบที่สร้างแรงบันดาลใจกันมาตั้งแต่เรายังเล็ก

จูเลียส ซีซาร์ เป็นมหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ของโลกคนหนึ่งที่คุณเขียนมีความสนใจเรื่องราวของเขาได้รับการกล่าวขาน ผลิตซ้ำและถ่ายทอดมายาวนานกว่า 2,000 ปี ในรูปแบบและแง่มุมที่หลากหลาย แต่ภาพที่จดจำมากที่สุดก็คือความเป็นจอมทัพที่ยิ่งใหญ่เกรียงไกร สามารถสร้างและขยายอาณาจักรดินแดนการปกครองของโรมันไปจนเกือบครึ่งโลก ครอบครองพื้นที่กว้างขวางเหนือกว่าองค์จักรพรรดิใดในประวัติศาสตร์ของโลก

แต่จุดที่คุณเขียนสนใจใคร่รู้โดยตรงที่ อาณาจักรโรมันที่ยิ่งใหญ่มากในครั้งโบราณอาณาจักรนี้ ได้เคยผ่านรูปแบบการปกครองที่เป็นทั้งแบบราชาอาณาจักรแบบสาธารณรัฐ และเปลี่ยนกลับมาเป็นระบอบกษัตริย์หรือระบอบจักรวรรดิอีกครั้งได้อย่างไร และอะไรเป็นจุดเปลี่ยนในแต่ละช่วง ซึ่งในเบื้องต้นไปพบว่า ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงจากระบอบสาธารณรัฐไปเป็นจักรวรรดินั้นมีเรื่องราวที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแสดงผู้จุดประกายและนำพาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตอนนั้น คือจูเลียส ซีซาร์

เขาเป็นใคร มีภูมิหลังอย่างไร สร้างบทบาทความยิ่งใหญ่ขึ้นมาแบบไหน มีวิถีคิดและกลยุทธ์วิธีที่น่าศึกษาอะไรบ้าง

นี่เป็นคำถามในใจสำหรับนักเรียนน้อยที่จะใช้เวลาในช่วงพักผ่อนและงานอดิเรกไปสืบค้นข้อมูล เมื่อได้ความรู้เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยก็บันทึกเอาไว้ นำไปขบคิดต่อเนื้อเรื่องและใช้เป็นประเด็นแลกเปลี่ยนทัศนคติความคิดเห็นกันในหมู่เพื่อนร่วมงาน รวมทั้งชวนไว้ให้อ่านเล่นกันในเว็บไซต์ของสถาบันและองค์กรบางแห่ง

เมื่อศูนย์สารสนเทศและข้อมูลข่าวของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ มีความประสงค์ที่จะนำเนื้อหาสาระเหล่านี้ไปรวบรวมเป็นพ็อคเก็ตบุ๊ก เริ่มต้นมีความกังวลในด้านความถูกต้องแม่นยำเกี่ยวกับตัวเลขและสถิติอยู่บ้าง เพราะไม่ได้มีเวลาในการตรวจสอบหลักฐานและจัดทำข้อมูลอ้างอิงไว้ตามหลักวิชาการ

อีกด้านหนึ่งคิดว่าเจตนาของหนังสือเล่มนี้ไม่ใช่การตีพิมพ์เผยแพร่เอกสารวิชาการ แต่เป็นเพียงนำเสนอบันทึกเรื่องราวจากการสืบค้นที่เอามาเล่าสู่กันฟัง เพื่อให้กลุ่มผู้สนใจที่กว้างออกไปได้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ในแง่มุมที่อาจนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการทำงานอยู่บ้าง

ผู้เขียนขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ โดยเฉพาะคณะทำงานที่เกี่ยวข้องในการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ และหวังว่าจะเกิดประโยชน์แก่ผู้สนใจอยู่บ้างตามสมควร

นพ.พลเดช ปิ่นประทีป

24 สิงหาคม 2562

สารบัญ

ตอนที่ 1 จุดกำเนิดกรุงโรม	6
ตอนที่ 2 การปกครองโรมัน	9
ตอนที่ 3 จูเลียส ซีซาร์	12
ตอนที่ 4 กบฏกาล	17
ตอนที่ 5 การศึกไซลาสิอุส	19
ตอนที่ 6 การเมืองในกรุงโรม	21
ตอนที่ 7 อำนาจสามเส้า	23
ตอนที่ 8 กงสุลแห่งโรม	25
ตอนที่ 9 แม่ทัพปราบกอล	27
ตอนที่ 10 การศึกที่อเล็กเซีย	29
ตอนที่ 11 นักรบนักสื่อสาร	32
ตอนที่ 12 ปอมปีย์ที่กรุงโรม	33
ตอนที่ 13 ศักโรมสูโรม	35
ตอนที่ 14 หล่มศึกในอียิปต์	37
ตอนที่ 15 ผู้เพด็จการแห่งโรม	39
ตอนที่ 16 ปฏิกูปยุคซีซาร์	40
ตอนที่ 17 จุดจบผู้ยิ่งใหญ่	42
ตอนที่ 18 กลยุทธ์จูเลียส ซีซาร์	46
ตอนที่ 19 จักรวรรดิโรมันหลังยุคซีซาร์	52
ตอนที่ 20 เปรียบเทียบกรีก-โรมัน	55

ตอนที่ 1

จุดกำเนิดกรุงโรม

บริเวณที่ตั้งและภูมิประเทศของกรุงโรม ตั้งอยู่ทางตอนกลางของคาบสมุทรอิตาลี เป็นหุบเขาขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 3 ตารางไมล์ ประกอบด้วยเนินเขา 7 ลูกและแม่น้ำ 2 สายมาบรรจบกัน มีชุมชนขนาดใหญ่ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำไทเบอร์ (Tiber) และแม่น้ำอานีอานี (Aneane) ห่างจากฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนประมาณ 24 กิโลเมตร

การศึกษาทางโบราณคดียืนยันว่า ในบริเวณนี้เคยมีมนุษย์ตั้งถิ่นฐานอยู่มานานมาก ตั้งแต่ครั้งดึกดำบรรพ์ ไม่ต่ำกว่า 14,000 ปี

ตามตำนานกล่าวว่า กรุงโรมตั้งขึ้นเมื่อ 753 ปีก่อนคริสตกาล โดยพี่น้องฝาแฝดชื่อ โรมิวรุสและรีมีส ซึ่งเป็นบุตรของเทพเจ้ามาร์ ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งสงคราม เมื่อตอนเป็นทารก ทั้งสองถูกลุงจับลอยน้ำไปในแม่น้ำไทเบอร์ เพื่อให้

จมน้ำตาย แต่หมาป่าได้ช่วยเหลือไว้และนำไปเลี้ยงดู เมื่อทั้งคู่เติบโตขึ้นแล้วจึงกลับมาฆ่าลูกและสร้างกรุงโรม

นักประพันธ์ชื่อ ซิเซโร บรรยายจุดเริ่มต้นของกรุงโรมไว้ดังนี้ “ในที่สุดแล้ว ดูเหมือนว่า โรมิวรุสคงได้มีิตจากสวรรค์ตั้งแต่แรกว่าเมืองนี้ในวันหนึ่งจะเป็นที่ตั้งและเป็นบ้านของจักรวรรดิที่ยิ่งใหญ่ เพราะมีที่น้อยแห่งนักในอิตาลี ที่เมืองจะตั้งอยู่ในตำแหน่งที่จะสามารถทำให้การบำรุงรักษาดินแดนในการปกครองอันกว้างใหญ่ไพศาลของเราในปัจจุบัน ทำได้อย่างง่ายดายไปกว่าที่แห่งนี้”

ต่อมาบ้านเมืองเจริญขึ้น จึงมีผู้คนเข้ามาตั้งรกรากสมทบขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นเมือง กรุงโรม ศูนย์กลางของอำนาจการปกครองจักรวรรดิโรมันที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์โลก มีบันทึกว่ากรุงโรมก่อตั้งในวันที่ 21 เมษายน ปี -752 B.C. หรือ 752 ปีก่อน ค.ศ. มีประชากรอาศัยอยู่ในบริเวณรอบๆ นั้นประมาณ 2.5 - 4.3 ล้านคน

ไทม์ไลน์อาณาจักรโรมัน

- ก่อน พ.ศ. 210 ปี หรือ พ.ศ. (-)210 หรือ ค.ศ. (-)753 กษัตริย์โรมิวรุส ตั้งกรุงโรมเป็นราชอาณาจักร ปกครองโดยระบอบกษัตริย์เรื่อยมา
- พ.ศ. 34 หรือ ค.ศ. (-)509 กษัตริย์ทาควิน ถูกประชาชนลุกขึ้นต่อต้าน และขับออกจากเมือง ทำให้โรมเปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบสาธารณรัฐ
- พ.ศ. 496 หรือ ค.ศ. (-)47 จูเลียส ซีซาร์ ประกาศตัวเป็นผู้เผด็จการตลอดชีพ และถูกรุมสังหารในอีก 3 ปีต่อมา
- พ.ศ. 516 หรือ ค.ศ. (-)27 รัฐสภาสถาปนาอ็อกเตเวียนขึ้นเป็นเอกอภิสตุส พระองค์แรก อาณาจักรโรมันเข้าสู่ระบอบการปกครองแบบจักรวรรดิ เริ่มการปฏิรูปทางทหาร เศรษฐกิจ และการเมืองครั้งใหญ่ โดยมีเจตนาเพื่อให้อาณาจักรโรมันมั่นคงและสงบสุข และยังทำให้เกิดการยอมรับในรูปแบบการปกครองใหม่ จึงมีความเจริญเข้มแข็งต่อเนื่องเรื่อยมา

- พ.ศ. 938 หรือ ค.ศ. 395 แยกเป็นจักรวรรดิโรมันตะวันตก เมืองหลวงอยู่ที่โรม กับจักรวรรดิโรมันตะวันออก (จักรวรรดิไบแซนไทน์) โดยมีคอนสแตนติโนเปิลเป็นเมืองหลวง
- พ.ศ. 1019 หรือ ค.ศ. 476 จักรวรรดิโรมันล่มสลายลง เมื่อจักรพรรดิโรมิวลุส ออกุสตุส จักรพรรดิพระองค์สุดท้ายของจักรวรรดิโรมันตะวันตก ถูกขับไล่และเกิดการจลาจลขึ้นในโรม เป็นการสิ้นสุดอาณาจักรโรมันโบราณ รวมระยะเวลาในประวัติศาสตร์ 1,329 ปี นับตั้งแต่ก่อตั้งกรุงโรมจนสิ้นสุดจักรวรรดิโรมันตะวันตก

อย่างไรก็ตาม จักรวรรดิโรมันตะวันออกหรือที่รู้จักกันในชื่อจักรวรรดิไบแซนไทน์ ก็ได้รักษากฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีแบบกรีก-โรมัน รวมถึงศาสนาคริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ไว้ได้ในอีก 1,000 ปีในศตวรรษต่อมา จนถึงการล่มสลายเมื่อเสียกรุงคอนสแตนติโนเปิลให้กับจักรวรรดิออตโตมัน ในปี พ.ศ. 1996 หรือ ค.ศ. 1453

ตอนที่ 2

การปกครองโรมัน

แม้ว่าจะไม่สามารถระบุได้ว่า ระบอบการปกครองโรมันเริ่มมาตั้งแต่เมื่อไร และผู้ปกครองคนแรกคือใคร แต่กล่าวกันว่า กรุงโรมในประเทศอิตาลี ครั้งหนึ่งเคยเป็นราชอาณาจักรมาก่อน มีกษัตริย์ปกครอง ต่อมา 509 ปี ก่อนคริสตกาล กษัตริย์ทาควินได้ถูกประชาชนลุกขึ้นต่อต้านและขับไล่ออกจากเมือง ทำให้โรมกลายมาเป็นระบอบสาธารณรัฐ

ตั้งแต่นั้นมาโรมก็เข้มแข็งขึ้นและมีอำนาจขยายเขตการปกครองไปประเทศเพื่อนบ้าน กลายเป็นจักรวรรดิโรมันที่ขยายอาณาเขตไปทั่วทั้งยุโรป แอฟริกาเหนือ และมาจนถึงเอเชีย ปัจจุบันการใช้กำลังเพื่อยึดครองประเทศอื่นถือเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง แต่ในสมัยนั้นชาวโรมันเชื่อว่าเป็นการนำเอาอารยธรรมไปสู่คนป่าเถื่อน

อย่างไรก็ตาม ระบอบราชาธิปไตยของกรุงโรมก็มาสิ้นสุดเอาในปี -509 ก่อนคริสตกาล (B.C.) เมื่อกรุงโรมเปลี่ยนมาเป็นระบอบสาธารณรัฐ (Republic) ปกครองโดยสภา Senate หรือ วุฒิสภา อันเป็นคณะพรรคที่ประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นชนชั้นสูง ซึ่งจะเข้ามาใช้อำนาจบริหารและปกป้องผลประโยชน์ของชนชั้นตนและส่วนรวมของประเทศ

ยุคของสาธารณรัฐโรมัน ซึ่งระบอบราชาธิปไตยของชนชั้นสูงและคณะพรรค ก็มาสิ้นสุดลงจากการจูดประกายและขับเคื้อนการเปลี่ยนแปลงของบุรุษผู้มีชื่อว่า จูเลียส ซีซาร์ ในปี -44 B.C. เมื่อเขาได้ประกาศตนเป็นผู้เผด็จการ (Dictator) ตลอดพระชนม์ชีพ แต่การต่อสู้แย่งชิงอำนาจยังคงดำเนินต่อมา ซีซาร์

ถูกรุมสังหาร มาจนถึงการพ่ายแพ้ของมาร์ค แอนโทนี ผู้เป็นทายาททางการเมืองที่สมรภูมิลีกาติอุม

ต่อมา เมื่อมีการประกาศของสภาซีเนท สถาปนาอ็อกตาวิอุส ผู้ชนะในสงครามกลางเมืองให้ขึ้นเป็นจักรพรรดิออกุสตุสพระองค์แรกในปี -27 B.C. นับเป็นจุดที่เปลี่ยนระบอบการปกครองโรมจากระบอบสาธารณรัฐมาสู่ยุคจักรวรรดิโรมันที่ปกครองโดยมหาจักรพรรดิ

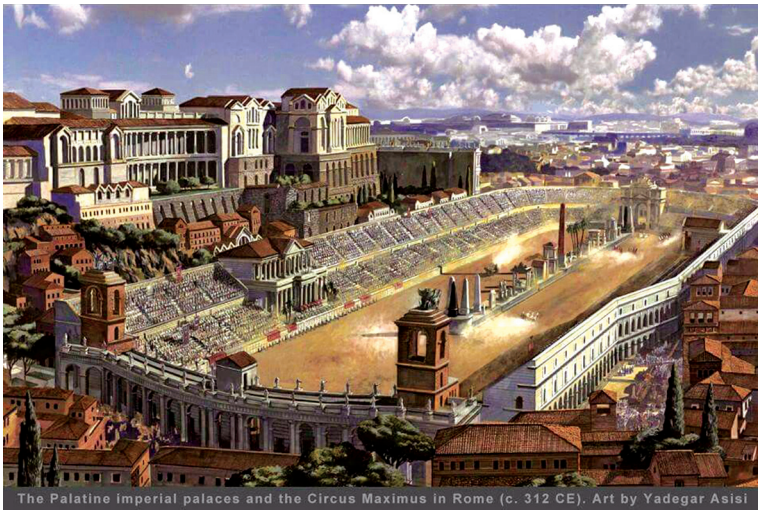
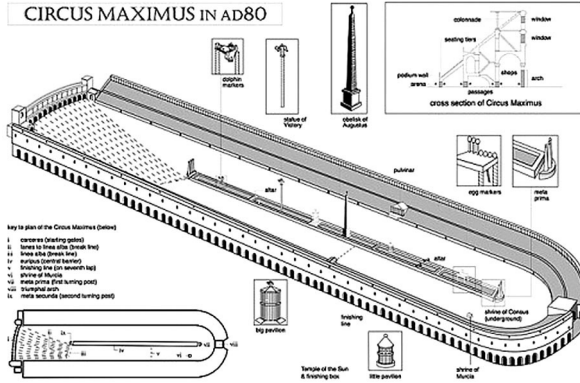
จักรวรรดิโรมันที่มีกรุงโรมเป็นศูนย์กลางอำนาจ ได้ครองความยิ่งใหญ่เรื่อยมาจนถึงศตวรรษที่ 5 จึงเปลี่ยนไปเป็นจักรวรรดิไบแซนไทน์และย้ายเมืองหลวงไปอยู่ที่กรุงคอนสแตนติโนเปิล ซึ่งยังคงความเจริญรุ่งเรืองต่อมาอีกหนึ่งพันปี จนถึงศตวรรษที่ 15 ก็ถูกจักรวรรดิออตโตมันของชาวเติร์กเข้ามาแทนที่ (ค.ศ. 1453)

สภาพสังคมโรมัน

กรุงโรมมีพลเมืองมากกว่า 1 ล้านคน ชาวโรมเป็นทาสเสียประมาณร้อยละ 5 พวกชนชั้นที่สูงที่สุดคือตระกูลของเซเนเตอร์ ร่ำรวยโอ้อ่า ส่วนคนจนมีความเป็นอยู่แร้นแค้น

ชาวโรมันนิยมที่อาบน้ำสาธารณะและการกีฬา กีฬาที่นิยมกันมากได้แก่การแข่งขันรถศึก แข่งที่สนาม Circus Maximus เป็นสถานที่ที่สามารถจุคนดูได้ถึงประมาณ 150,000 คน

กีฬาที่นิยมกัน แต่ถือว่าป่าเถื่อนที่สุด คือการต่อสู้แบบแกลดิเอเตอร์ สู้กันตามสนามแข่งขันต่างๆ สนามใหญ่ที่สุดได้แก่ โคลอสเซียม ในกรุงโรม การบันเทิงแบบนี้มีการต่อสู้ระหว่างสัตว์กับนักสู้ถืออาวุธ หรือแม้แต่ชายกับหญิงมือเปล่า เสมือนว่าถูกตัดสินประหารชีวิตแล้ว ต้องต่อสู้กันจนถึงตาย

Circus Maximus

ตอนที่ 3

จูเลียส ซีซาร์

จูเลียส ซีซาร์ เป็นวีรบุรุษนักรบที่ยิ่งใหญ่ของอาณาจักรโรมันในสมัยโบราณ ชื่อเสียงของซีซาร์ถูกเล่าขานและบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์โลกกว่า 2,000 ปีมาแล้ว

จูเลียส ซีซาร์เป็นนักรบผู้นำเกรงขามแห่งโรมัน ซึ่งเป็นรัฐบุรุษคนสำคัญ ผู้ทำให้อาณาจักรโรมันยิ่งใหญ่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยึดใจของชาวโลกตราบนานทุกวันนี้ โดยเขานำกองทัพโรมันตีชนะยึดเมืองมากกว่า 800 เมือง กวาดมาเข้าอาณัติของกรุงโรมทั้งหมด ตั้งแต่ยุโรปตอนเหนือจดตอนใต้ จากสเปนไปเอเชียชื่อย่อย เลาะเรื่อยไปถึงอียิปต์และแอฟริกาเหนือ

ข้อมูลจากวิกิพีเดียระบุว่า จูเลียส ซีซาร์ (Julius Caesar) เป็นทั้งรัฐบุรุษแม่ทัพ และผู้ประพันธ์ร้อยแก้วอันเลื่องชื่อชาวโรมัน เขามีบทบาทสำคัญในเหตุการณ์อันนำไปสู่การสิ้นสุดสาธารณรัฐโรมันและสร้างความเจริญของจักรวรรดิโรมัน ในยุค 60 ปีก่อน ค.ศ.

ซีซาร์ได้เขียนบันทึกเรื่องราวและความสำเร็จของเขาในสงครามสยบพวกกอลไว้ในไดอารี่ทางทหาร ชื่อว่า Commentaries on the Gallic War (คำวิจารณ์

เกี่ยวกับสงครามฝรั่งเศส) งานนี้ได้สร้างชื่อเสียงให้แก่เขาในฐานะผู้เป็นหนึ่งในนักเขียนที่ยิ่งใหญ่ของงานประพันธ์ร้อยแก้วของละติน

ภาพเขียน ผู้นำกองทัพกอล เวอร์ซิงเกรเทอร์ริกซ์ ที่ต่อกรกับซีซาร์

ชัยชนะของซีซาร์ในสงครามกอล ทำให้เขาสามารถขยายดินแดนของโรมันไปจนถึงช่องแคบอังกฤษและแม่น้ำไรน์ ซีซาร์เป็นแม่ทัพโรมันคนแรกที่สร้างสะพานข้ามแม่น้ำไรน์และบุกไปครองเกาะบริเตน ความสำเร็จเหล่านี้ทำให้เขามีอำนาจทางทหารแบบที่ไม่มีผู้ใดเทียม

แต่เมื่อสงครามกอลยุติ วุฒิสภากลับมีมติส่งซีซาร์ให้ลงจากตำแหน่งการบังคับบัญชาทหารของเขา และให้กลับกรุงโรมทันที ซีซาร์ปฏิเสธคำสั่งนั้นและทำหายโดยการยกกองทัพข้ามแม่น้ำรูบิคอน พร้อมด้วยกำลังทหารหนึ่งลีเจียน ละทิ้งมณฑลของเขาและมุ่งหน้าเข้าอิตาลี พร้อมกำลังทหารติดอาวุธอย่างฝ่าฝืนกฎหมาย จึงทำให้เกิดสงครามกลางเมืองตามมา และในที่สุดชัยชนะของซีซาร์ในสงครามครั้งนั้นทำให้เขามีฐานะอำนาจและอิทธิพลโดยไร้คู่แข่ง

หลังเข้าควบคุมรัฐบาล ซีซาร์เริ่มโครงการปฏิรูปสังคมและปฏิรูปรัฐบาลรวมทั้งการสถาปนาปฏิทินจูเลียน เขารวมระบบข้าราชการประจำของสาธารณรัฐ

เข้าสู่ศูนย์กลางและสุดท้ายประกาศตนเป็น “ผู้เผด็จการตลอดชีพ” ทำให้เขายังมีอำนาจมากขึ้นไปอีก แต่ความขัดแย้งทางการเมืองใต้น้ำยังไม่สงบ

ในที่สุด ซีซาร์ถูกกลุ่มสมาชิกวุฒิสภากรบฆ่า รุมสังหารอย่างเหี้ยมโหด มีบรูตัส บุตรบุญธรรมของเขาช่วยอยู่ด้วย จึงปรากฏคำพูดของเขาเป็นประโยคสุดท้ายที่ถูกจารึกในประวัติศาสตร์เป็นภาษาละตินว่า

“Et tu Brute” (เจ้าเองหรือ บรูตัส)

ภาพวาด การรุมสังหารจูเลียส ซีซาร์

ซีซาร์ เป็นคนเข้มแข็ง กล้าหาญและมีฝีมือการรบที่เก่งกาจ อีกทั้งยังเป็นนักการเมืองที่เฉลียวฉลาดอีกด้วย ถึงแม้เป็นศัตรูแต่หากมีผลประโยชน์ จูเลียสก็จะผูกมิตรไว้ ด้วยความที่จูเลียสเป็นคนมีไหวพริบดีและมีสติจึงทำให้ไม่เคยตกใจจนทำอะไรไม่ถูก อาจกล่าวได้ว่าจูเลียสทำทุกอย่างแบบคนเชื่อมั่นในตนเองสูงปรารถนาเพียงความสง่างามและยิ่งใหญ่ของตน

ตลอดเวลาของการเดินทัพ จูเลียสจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับทหารชั้นเลวโดยตลอด และเขามักแสดงถึงความกล้าหาญของตนอยู่เสมอ เช่น ชี้นำที่ขึ้นชื่อว่าพยศที่สุดจนไม่มีใครกล้าชี้ รวมถึงเมื่อออกรบจูเลียสก็ยิงปฏิสุธที่จะใส่หมวกเหล็กเจตนาก็เพื่อให้ทหารจดจำตัวเขาได้อีกด้วย

เมื่อครั้งทำสงครามที่เฟซาเลียซึ่งในที่สุดโรมันก็เป็นฝ่ายได้ชัยชนะ ฟาร์เนเซสผู้ครองแคว้นได้ก่อกบฏขึ้น โดยปฏิเสธไม่ยอมสวามิภักดิ์ด้วย ซีซาร์จึงยกทัพเข้าตีเมืองและได้รับชัยชนะภายในเวลาเพียงวันเดียว ผลจากการสู้รบครั้งนี้เอง เขาได้รายงานกลับมายังกรุงโรมโดยมีอมตะวาจาสั้น ๆ ที่ถูกบันทึกในประวัติศาสตร์ไว้ว่า

Veni, Vedi, Vici!

ซึ่งแปลว่า “ข้ามา ข้าเห็น ข้าพิชิตชัย”

คนรู้จักชีวิตส่วนมากของซีซาร์จากบันทึกการทัพของเขาเองและจากแหล่งข้อมูลร่วมสมัยอื่น ส่วนใหญ่เป็นจดหมายและสุนทรพจน์ของกิแกโรและงานเขียนประวัติศาสตร์ของแซลลัสต์ (Sallust) นักประวัติศาสตร์หลายคนถือซีซาร์เป็นผู้บัญชาการทหารที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์คนหนึ่ง

นามของซีซาร์ถูกใช้ในความหมายถึงสิ่งที่ยิ่งใหญ่และเป็นแรงบันดาลใจที่นำไปใช้เรียกตำแหน่งจักรพรรดิซาร์ แห่งจักรวรรดิรัสเซีย และจักรพรรดิไกเซอร์ แห่งจักรวรรดิปรัสเซียหรือเยอรมัน

จูเลียส ซีซาร์ มีแนวคิดและกลยุทธ์อะไร สามารถสร้างความยิ่งใหญ่เช่นนี้ขึ้นมาได้อย่างไร

จูเลียส ซีซาร์ เป็นลูกผู้ดี เป็นชนชั้นปกครองของกรุงโรม แต่ต้องมาตกอับเพราะผู้เป็นพ่อเลือกข้างผิดในสงครามกลางเมืองของโรมในยุคนั้น เมื่อพ่ายแพ้จึงทำให้ถูกยึดทรัพย์สินทั้งหมด ครอบครัวถูกดูถูกเหยียดหยาม สู้อันรับสภาพความขมขื่น และยากลำบากจนถึงที่สุด

ซีซาร์ในวัย 16 ปี มีความเจ็บแค้น ขมขื่นฝังลึกอยู่ในจิตใจและมีความทะเยอทะยานที่จะฟื้นคืนชื่อเสียง เกียรติภูมิของวงศ์ตระกูลอยู่ตลอดเวลา เมื่อบวกกับลักษณะนิสัยที่มีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว เขาเลือกเส้นทางสร้างความสำเร็จโดยผ่านการเป็นนักรบที่ห้าวหาญในกองทัพโรมัน และเริ่มไต่เต้าขึ้นมาจากทหารชั้นแล้ว

เมื่ออายุ 26 ปี เขามีผลงานการรบมากมายจนได้รับการยอมรับและไว้วางใจ ถูกแต่งตั้งให้เป็นนายทหารผู้คุมกองกำลัง พอดีในช่วงนั้นมีสถานการณ์กับภูทาสทางภาคใต้ที่กำลังคุกคามความมั่นคงของกรุงโรม เป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่โด่งดังมาก กบฏภูทาสครั้งนั้นนำโดยสปาร์ตาคัส วีรบุรุษนักรบของชนชั้นทาสยุคโบราณ

มหาบุรุษของโลกในประวัติศาสตร์ระยะที่เทียบเคียงกัน	
มหาบุรุษของโลก	ปีที่เกิด เทียบเป็นปี พ.ศ.
พระพุทธรเจ้า	พ.ศ. (-)80
เล่าจื้อ	พ.ศ. (-)57
ขงจื้อ	พ.ศ. (-)7
ซุนหฺวู่	พ.ศ. (-)1
อริสโตเติล	พ.ศ. 160
อเล็กซานเดอร์มหาราช	พ.ศ. 188
พระเจ้าจันทรคุปต์	พ.ศ. 204
พระเจ้าอโศกมหาราช	พ.ศ. 240
จักรพรรดิฉินซีฮ่องเต้	พ.ศ. 285
จูเลียส ซีซาร์	พ.ศ. 444
พระเยซูคริสต์	พ.ศ. 539
ศาสดานปีมูฮัมหมัด	พ.ศ. 1113

ตอนที่ 4

กบฏทาส

กองทัพโรมันเป็นเครื่องจักรสงครามที่ทรงพลานุภาพมากสำหรับการรุกรานและขยายอาณาจักร กองทัพโรมันที่เกรียงไกรทำให้อำนาจกรุงโรมขยายเขตออกไป จากพื้นที่ 3 ตารางไมล์ในหุบเขากลายเป็น 720,000 ตารางไมล์ในยุคแรก และ 3.2 ล้านตารางไมล์รอบฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนจนถึงตะวันออกกลางในระยะต่อมา

นอกจากทรัพย์สินสงครามที่ปล้นสะดมกลับมาเข้าท้องพระคลังและที่ดินทำกินที่นำมาแจกจ่ายเป็นรางวัลแก่บรรดาแม่ทัพ นายกอง และทหารที่ไปร่วมรบแล้ว ยังมีเชลยสงครามและชาวบ้านฝ่ายตรงข้ามที่ถูกกวาดต้อนมาเป็นทาสอีกราว 2 ล้านคน

ทาสเหล่านี้เมื่อมาอยู่ที่กรุงโรม มีงานอยู่แค่สามอย่างที่ให้ทำ คือ 1) เป็นคนรับใช้ ทาสรับใช้ในบ้าน 2) เป็นแกลดิเอเตอร์ รับใช้สังคมด้วยการสร้างควมบันเทิงเพื่อแลกกับชีวิตและอิสรภาพ 3) เป็นแรงงานก่อสร้างโบสถ์วิหาร บ้านเมืองและถนนหนทาง

ถนนเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของอาณาจักร กองทัพโรมันได้ใช้กำลังแรงงานทาสในการสร้างถนนเพื่อใช้เป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ในการเคลื่อนพล ออกรบ ส่งกองกำลังทหารไปควบคุมดูแลและใช้ขนส่งพืชพันธุ์ธัญญาหารส่งมาหล่อเลี้ยงกรุงโรม

กล่าวกันว่าวิศวกรรมการสร้างถนนแบบโรมันมีความก้าวหน้ามาก สามารถสร้างถนนได้โดยไม่ต้องปรับพื้น ซึ่งประมาณว่า ถนนที่กองทัพโรมันได้สร้างไว้เพื่อการเหล่านี้มีความยาวรวมทั้งสิ้นถึง 50,000 ไมล์เลยทีเดียว

-81 B.C. หรือเมื่อ 81 ปีก่อนคริสตกาล (ค.ศ.) ทาสกลุ่มหนึ่งที่ทนต่อการกดขี่ข่มเหงไม่ไหว ลุกฮือขึ้นมาก่อกบฏ มีผู้นำเป็นทาสนักต่อสู้เกลดิเอเตอร์ที่เก่งฉกาจ ชื่อ สปาร์ตาคัส การลุกขึ้นสู้ของกองทัพทาสได้ปลุกเร้าให้ทาสคนอื่นลุกขึ้นมาร่วมต่อสู้เพื่ออิสรภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กองกำลังจึงขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนมีกำลังรวมราว 100,000 คน เป็นที่หวาดผวาของบรรดาทหารโรมัน

กองทัพกบฏทาส เริ่มก่อตัวจากคาบสมุทรอิตาลีตอนใต้ขยายพื้นที่การต่อสู้ออกไปยกกำลังเข้าโจมตีกองทัพโรมันจนแตกพ่ายครั้งแล้วครั้งเล่า มีจุดมุ่งหมายรุกคืบมุ่งหน้าเข้าสู่กรุงโรมด้วยความฮึกเหิม แต่ทว่าระหว่างทางยังมีกองทัพโรมัน 35,000 คนขวางทางอยู่ มีแม่ทัพใหญ่คือ แครีซซุส (Crassus) ส่วนจูเลียส ซีซาร์ ก็เป็นทหารประจำการในระดับนายกองอยู่ในนั้น

ตอนที่ 5

การศึกซิลาลิอุส

-73 B.C. กองทัพพาสได้รุกรานมาถึงเมืองซิลาลิอุส (Silalius) ฝ่ายทหารโรมันซึ่งกำลังขวัญเสียจากการพ่ายแพ้ฝ่ายกบฏอย่างต่อเนื่อง กำลังต้องตัดสินใจเลือกว่าจะตั้งมั่นปะทะกับกองทัพพาสเพื่อสกัดกั้นไว้ที่นั่น ป้องกันไม่ให้บุกเข้าถึงกรุงโรม ก็กับการยกกำลังถอยกลับไปสมทบกำลังร่วมกันปกป้องกรุงโรมจากการบุกเข้าตีเมืองหลวงของกองทัพพาส

แม่ทัพใหญ่แคร์สซุส เรียกประชุมแม่ทัพนายกอง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการส่งกองทัพพาสไม่ไหว ควรถอยกลับไปตั้งหลักป้องกันกรุงโรม รวมทั้งแคร์สซุสเองด้วยที่เห็นเช่นนั้น แต่ซีซาร์กลับเห็นต่าง โดยให้เหตุผลว่า

“ที่ผ่านมาริมันรบในเกมที่สปาร์ตาคัสกำหนด เราต้องเปลี่ยนเป็นฝ่ายรุกเข้าโจมตีบ้าง”

เขาจึงเสนอยุทธวิธีใหม่โดยให้เข้าโจมตีกองทัพกบฏแบบสายฟ้าแลบแบบไม่ทันให้ตั้งตัว พร้อมกันนั้นก็เสนอตัวที่จะขอเป็นผู้นำกองกำลังที่แข็งแกร่งจำนวนน้อยบุกเข้าจู่โจมในเวลากลางดึก

ด้วยเคยเห็นผลงานและความห้าวหาญของซีซาร์ ทำให้แม่ทัพแคร์สซุสเปลี่ยนใจยอมทำตามยุทธวิธีของซีซาร์ จึงเป็นที่มาของการศึกครั้งสำคัญที่จารึกไว้ในประวัติศาสตร์ที่ชื่อ Silalius Battle

ก่อนออกปฏิบัติการรบ ซีซาร์ผู้มีภรรยาและลูกสาวสุดที่รักอายุ 15 ปี รอคอยอยู่ที่บ้าน ได้กล่าวปลุกขวัญทหารว่า

“กองทัพทาสไม่มีอะไรจะสูญเสีย

แต่พวกเรามีภรรยา ลูกสาวและครอบครัวอยู่ที่โรมเป็นเดิมพัน

ถ้าเราแพ้ พวกเขาจะถูกข่มเหง ทุกข์ทรมานถึงที่สุด

พวกเจ้าจะไปสู้กับข้าไหม

เราจะสู้เพื่อภรรยาของเรา ลูกสาวของเรา และกรุงโรมของเรา”

และแล้ว ซีซาร์ได้เคลื่อนกำลังอย่างเงียบเชียบในเวลากลางคืน บุกเข้าโจมตี กองทัพของสปาร์ตาคัสแบบไม่ให้ตั้งตัวทันในเวลาก่อนรุ่งสาง จนทำให้กองทัพ ทาสแตกพ่าย บาดเจ็บล้มตายจำนวนมาก ส่วนที่เหลือก็ถูกจับกุมเป็นเชลย ส่วนสปาร์ตาคัสเชื่อกันว่าถูกฆ่าตายแต่ไม่มีใครเห็นศพเขา จึงมีข่าวลือหนาหูว่า เขาสามารถหนีรอดไปได้ ทหารโรมันพยายามค้นหาตัวเท่าไร ค้นถามนักรบทาส คนไหน ต่างก็บอกว่าตัวเองคือสปาร์ตาคัสทั้งสิ้น

ภาพตรึงไม้กางเขน จากภาพยนตร์สปาร์ตาคัส (1960)

เมื่อจนปัญญาที่จะหาตัวสปาร์ตาคัสมาลงโทษประหารให้มันใจว่าหมดสิ้น ต้นตอ ดังนั้นเพื่อเป็นการลงโทษทัณฑ์ ตัดรากสปาร์ตาคัสและข่มขู่มิให้พวกกบฏ ทั้งหลายเอาเยี่ยงอย่าง แครีซซุสจึงสั่งให้ประหารนักรบทาสทุกคนที่จับตัวได้ ด้วยการตอกแขนขาตรึงไม้กางเขนไปตลอดเส้นทางที่เข้าสู่กรุงโรม จำนวน 6,000 คน เว้นระยะห่างทุก 100 ฟุต เป็นระยะทางยาว 60 ไมล์พอดี

เรื่องนี้ซีซาร์เห็นต่าง แต่ขัดแครีซซุสไม่ได้

ตอนที่ 6

การเมืองในกรุงโรม

ยังมีแม่ทัพใหญ่อีกคนหนึ่งคุมกองทัพโรมันอยู่ทางภาคตะวันออก ชื่อปอมเปี๋ยแมกนุส (Pompey Maxnus) เขาผู้นี้ก็มีเป้าหมายที่อยากจะสร้างผลงานเพื่อไต่เต้าขึ้นเป็นกงสุลแห่งกรุงโรม (นายกรัฐมนตรี) เป็นคู่แข่งโดยตรงของแคร์ริสซุส

ปูนปั้นรูป ปอมเปี๋ย แมกนุส

เมื่อทราบข่าวว่าสปาร์ตาคัสแตกพ่ายแล้วและมีทหารทาสจำนวนหนึ่งแตกทัพออกมา ปอมเปี๋ยจึงสั่งให้ทหารรีบสืบข่าวและส่งกำลังไปตามตีซ้ำ เช่นฆ่าและจับกุมทหารทาสไว้ได้จำนวนหนึ่ง จากนั้นจึงรีบคว้าเป็นผลงานของตน แล้วมุ่งยกกองทัพกลับเข้ากรุงโรมพร้อมกับเคลมว่าตนเป็นผู้ปราบปรามกบฏทาสได้สำเร็จ สามารถรักษาโรมไว้ได้ ขอให้มีการจัดงานเฉลิมฉลอง

เมื่อแคร์ริสซุสและซีซาร์กลับถึงกรุงโรม ทราบข่าวถูกปล้นชัยชนะ แคร์ริสซุสเดือดดาลเป็นที่สุดจนเกือบจะเปิดศึกฆ่ากันกลางงาน แต่ซีซาร์เห็นว่าเป็นฝ่ายเสียเปรียบจึงห้ามศึกไว้ทัน และตัวเองต้องเล่นบทคนกลางผู้เจรจา (Mediator) ระหว่างแม่ทัพผู้ทรงอำนาจทั้งสองของกรุงโรม เป็นที่มาของศึกการเมืองสำคัญในวุฒิสภา (Senate) ในยุคนั้น

จากชัยชนะทางการทหารที่ไซลาเลียส เมื่อประกอบเข้ากับการเป็นตัวกลางระหว่างพ่ายแพ้สองตัวในศึกการเมืองในศูนย์กลางอำนาจของอาณาจักรโรมัน ทำให้ซีซาร์สามารถฟื้นฟูสถานะของตัวเองและวงศ์ตระกูลขึ้นมาได้อีกครั้ง

ตอนที่ 7

อำนาจสามเส้า

ระบอบสาธารณรัฐแห่งโรมเป็นระบอบที่ปกครองโดยมีวุฒิสภา หรือ Senate เป็นองค์กรปกครองสูงสุด ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาประกอบไปด้วยตัวแทนของชนชั้นสูง ผู้ปกครอง ผู้มีอันจะกิน และขุนศึกแม่ทัพของโรม วุฒิสภาเป็นศูนย์กลางอำนาจบริหาร ซึ่งต่างกับระบอบราชาธิปไตยที่อำนาจทุกอย่างรวมศูนย์อยู่ที่พระบรมมหาราชวัง โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้ถืออำนาจเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียว

การแต่งตั้งแม่ทัพโรมันเพื่อออกไปทำศึก หรือไปดูแลรักษาดินแดนอาณานิคม จะต้องผ่านการนำเสนอ อภิปราย และมีมติแต่งตั้งจากสภา Senate แม่ทัพที่ได้รับ การแต่งตั้งจะมีสถานะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไปด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นสมาชิก อยู่เดิมแล้ว

แม่ทัพแคร์สซุส เป็นผู้มั่งคั่ง มีธุรกิจการค้าขายมากมายอยู่ในกรุงโรม เขามุ่งหวังที่จะให้วุฒิสภาออกกฎหมายลดภาษีให้กับธุรกิจของตน แต่ทำไม่สำเร็จ เพราะสถานการณ์ในวุฒิสภาแบ่งเป็นสองขั้วชัดเจน

เช่นเดียวกับแม่ทัพปอมเปย์ ต้องการให้วุฒิสภาออกกฎหมายจัดสรรที่ดิน ทำกินในดินแดนที่เขาไปรบชนะมา เพื่อให้เป็นรางวัลตอบแทนแก่ครอบครัวทหาร ที่ร่วมรบก็ทำไม่ได้ เพราะอีกฝ่ายจะคอยคัดค้าน จนทำให้การเมืองมาถึงทางตัน ถึงขั้นที่แคร์สซุสตัดสินใจจะก่อสงครามกลางเมืองกับฝ่ายปอมเปย์เพื่อตัดสินชีขาด จึงยื่นคำขาดกับซีซาร์ว่า

“เจ้าจะอยู่ข้างใด”

ซีซาร์ บัดนั้นมีเครดิตในทางการเมืองขึ้นมาแล้ว ในวันพิธีศพของภรรยาสุดที่รักซึ่งเกิดป่วยและเสียชีวิตลงอย่างกะทันหัน ทั้งแครีซุสและปอมปีย์ต่างมาร่วมงานศพด้วย ซีซาร์จึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะผ่าทางตันทางการเมืองในครั้งนั้น ด้วยวิถีทางของตน

“Senatus Populusque Romanus” (วุฒิสภาและประชาชนโรมัน)

เขาเขียนจดหมายลับถึงแต่ละคน โดยนัดหมายให้มาพบกับเขากลางดึกในที่ลับแห่งหนึ่ง ไม่บอกว่าเป็นเรื่องอะไร เมื่อเสื่อสองตัวมาถึงจุดนัด พอได้เห็นอีกฝ่ายหนึ่งเข้าก็ตกใจ ซีซาร์จึงเผยความในใจถึงสภาพทางตันทางการเมืองของทุกฝ่าย พร้อมกับยื่นข้อเสนอว่า

“ขึ้นสู่อันต่อไปจะมีแต่สูญเสีย และไม่มีใครได้อะไรเลย...

สู้มาร่วมกันแก้ปัญหาและจัดสรรผลประโยชน์ให้ลงตัวจะดีกว่า”

จากจุดนั้นเอง จึงเป็นที่มาของยุคที่เรียกว่า “อำนาจสามเส้า” (Triumvirate) ประกอบด้วย ปอมปีย์ แครีซุส และซีซาร์ โดยมีซีซาร์เป็นคนกลางไกล่เกลี่ย (Mediator) จนทำให้สามารถคลี่คลายวิกฤติทางการเมือง หลีกเลียงสงครามนองเลือดกลางเมืองมาได้แบบหวุดหวิด ในขณะที่ตัวซีซาร์เองก็มีบทบาท สถานะ และความมั่งคั่งกลับคืนมาอีกครั้ง ภายหลังจากความพ่ายแพ้ล้มเหลวในยุคผู้พ่อ

ตอนที่ 8

กงสุลแห่งโรม

เมื่อจัดการความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างสองเสือกกรุงโรมได้แล้ว ซีซาร์ ยังมีความทะเยอทะยานที่จะขึ้นสู่ตำแหน่งอำนาจบริหารสูงสุด เขาขอร้องให้ สองเสือกสนับสนุนให้เขาได้เป็นกงสุลแห่งโรม นัยว่าเพื่อที่จะช่วยผลักดันกฎหมาย ของทั้งสองฝ่ายให้ผ่านรัฐสภาได้สะดวกขึ้น

ระบบอำนาจการปกครองของโรมในสมัยนั้น ประกอบด้วย 3 อำนาจใหญ่ ที่คอยถ่วงดุลกัน ได้แก่

1) วุฒิสภา (Senate) เป็นสภาขุนนาง ขุนศึก และชนชั้นสูงของโรม เป็น สภาตัวแทนของคณะพรรคที่กลุ่มอำนาจต่างๆ ส่งคนเข้ามาดูแลรักษาผลประโยชน์ ของพวกเขาที่เป็นส่วนประชากร 10% ของกรุงโรม สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) มีจำนวน 300 คน

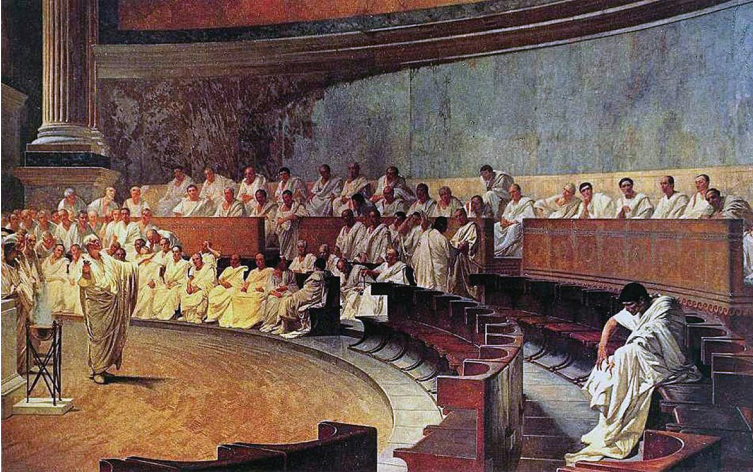
2) สภาสามัญ (Plebian Council) เป็นสภาตัวแทนของพวกชนชั้นล่าง ซึ่งเป็นตัวแทนของคนส่วน 90% ของประชากรโรม สภานี้มีสมาชิกเพียงแค่ 10 คน เท่านั้น แต่มีอำนาจในการวิพากษ์กฎหมายและการแต่งตั้งกงสุล

3) กงสุล (Consul) เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร คือตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นั้นเอง มีกงสุล 2 คน เป็นระบบที่ให้อำนาจถ่วงดุล-คานกันได้

ในที่สุด เมื่อซีซาร์ได้รับการแต่งตั้งเป็นกงสุลแห่งโรมจริง เขาจึงได้พยายาม เสนอกฎหมายเพื่อช่วยแคร์ริสซุส แต่ไม่สำเร็จ เมื่อเสนอกฎหมายเพื่อช่วยปอมปีย์ ก็มีเสียงคัดค้านตลอดเวลา ทั้งสองเสือกซึ่งก็อยู่ร่วมในรัฐสภาด้วยกันเริ่มทำใจได้ แต่ซีซาร์บอกว่า

“ข้ามีวิธีแก้ปัญหของข้าเอง”

ภาพวาด การประชุมวุฒิสภาโรมันสมัยโบราณ

ซีซาร์เลือกใช้วิธีอันธพาลการเมือง โดยส่งนักเลงไปข่มขู่ ซ้อมและทำร้ายร่างกายบรรดา ส.ว. ที่คัดค้านการออกกฎหมาย จนถึงขั้นค้างเหลียง ในที่สุดการประชุมพิจารณากฎหมายของสองเสือในครั้งต่อๆ มาจึงสามารถผ่านฉลุย

แต่จากจุดนั้นเป็นต้นมา ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของซีซาร์ก็กลายเป็นผู้เผด็จการและนักเลงอันธพาล เขามีศัตรูในรัฐสภาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่เขาก็ไม่กลัวเพราะมีทั้งกำลังกองทัพและอำนาจงงสุลอยู่ในมือแล้ว

ตอนที่ 9

แม่ทัพปราบกอล

เมื่อจูเลียส ซีซาร์ เริ่มมีอำนาจมากขึ้น มีความมั่งคั่งกลับคืนมา ภรรยา ก็เสียชีวิต เขาได้ยกลูกสาวสุดที่รักให้แต่งงานกับปอมเปียเป็นการผูกสัมพันธ์ทางสายเลือด เขาจึงอยู่โดดเดี่ยว มีความสัมพันธ์กับสตรีมากมาย รวมทั้งกับภรรยาผู้อื่น โดยเฉพาะนางเซอร์วิลเลีย (Servilia) ซึ่งเป็นนักการเมืองสตรี ผู้มีบทบาททางการเมืองหลังฉากในกรุงโรม ในที่สุดได้มาอยู่ด้วยกันอย่างเปิดเผย พร้อมกับลูกชายที่ติดตามด้วยคนหนึ่งซึ่งกลายมาเป็นบุตรบุญธรรมของเขา ชื่อ บรูตัส (Brutus) และบุคคลผู้นี้เองที่เป็นผู้เข้าร่วมการลอบสังหารซีซาร์ในเวลาต่อมา

เมื่อศัตรูทางการเมืองในรัฐสภามีมากขึ้น ทุกคนทุกฝ่ายรวมทั้งแครีคซุส และปอมเปีย ต่างก็กลัวว่าซีซาร์จะมีอำนาจมากเกินไปและเป็นเผด็จการอันธพาลที่ควบคุมไม่ได้ ในที่สุดจึงใช้อำนาจรัฐสภาโหวตเพื่อบีบให้เขาพ้นตำแหน่งกงสุลแห่งโรม โดยสั่งให้ออกไปรับผิดชอบสร้างกองทัพอยู่นอกเมือง มีภารกิจขยายอาณาจักรไปทางภาคเหนือ อันเป็นพื้นที่ที่กำลังมีปัญหากับชนเผ่ากอล (Gaul) หรือชาวฝรั่งเศส

เขายอมรับสภาพนั้นแต่โดยดี ตัดสินใจออกไปตั้งกองทัพทางทิศเหนือของโรม ด้วยกำลังทหาร 20,000 คน แบ่งเป็น 4 กองทัพ รับภารกิจบุกดินแดนที่ยากที่สุดในเวลานั้น เพื่อปราบกองกำลังของพวกกอล ชนเผ่าที่เป็นอริกับกองทัพโรมันมาอย่างยาวนาน และทหารโรมันต่างก็กลัวพวกกอลอยู่ในกระแสเลือด เป็นเหมือนจิตใต้สำนึก

ข้อมูลจากวิกิพีเดียระบุว่า ปกติกองทัพโรมัน 1 กองทัพ หรือ Legion จะมีกำลังรบประมาณ 5,000 คน แต่ละลียันจะมีผู้บังคับบัญชาการคือ Legate และมี Tribune ที่ถูกเลือกให้เป็นผู้บังคับบัญชากองทัพอีกหกคน ทหารลียันนี้จะต้องเป็นพลเมืองโรมันแท้และรับราชการอยู่ 20 ปี ต่อเมื่อถึงเวลาที่ลาออกก็จะได้รับบำเหน็จครอบครองดินแดนที่ตนร่วมตีเมืองมาได้

กองทหารลียันถือเป็นกระดูกสันหลังของกองทัพโรมัน พวกเขาเหล่านี้จะได้รับการฝึกฝนอย่างดี นอกจากถือดาบและใส่เสื้อเกราะแล้ว พวกนี้ยังจะต้องถือหอกซัดอีกคนละสองอัน ซึ่งจะได้รับการฝึกหัดให้ขว้างได้ทั้งสองอันภายใน 30 วินาที นอกจากนั้นก็จะได้รับการฝึกหัดวิธีการตรวจสอบภูมิประเทศ สามารถสร้างถนนและสะพาน รวมทั้งการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวพืชผลด้วย

แผนที่ของกอล ราว 100 ปีก่อนคริสตกาล แสดงให้เห็นตำแหน่งสัมพันธ์กับเผ่าเคลติก

ชาติพันธุ์กอล เป็นชนเผ่าที่แยกกระจายกันอยู่เป็นแคว้นๆ มี 30 ชนเผ่า ทหารโรมันกลัวพวกกอลเป็นพื้นฐาน ซีซาร์ใช้ยุทธวิธี “ตีทีละเผ่า” หรือ “กินทีละคำ” จนพวกกอลรวมตัวกันไม่ติด ผู้เชี่ยวชาญทางประวัติศาสตร์ถึงกับสรุปได้ว่ายุทธวิธีนี้ของซีซาร์ต่อมาได้กลายเป็นต้นตำรับของกลยุทธ์ “แบ่งแยกแล้วปกครอง” ของโลกในปัจจุบัน

ตอนที่ 10

การศึกที่อเล็กเซีย

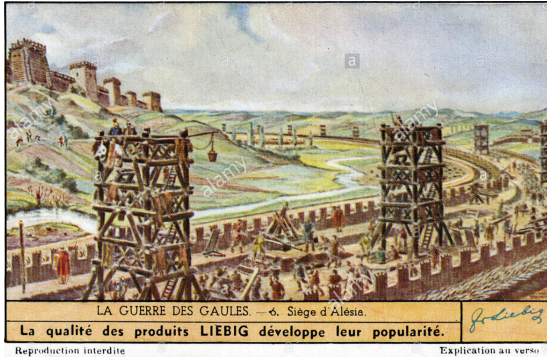

หลังจากถูกแยกส่วนโจมตีจนเสียขบวน ชาวคอลเริ่มรวมตัวกันได้โดยมีแม่ทัพชื่อ เวอร์ซิน เกอเร็กซ์ (Verzin Gerarux) เป็นผู้นำ ชาวคอลเริ่มตีโต้กองทัพโรมันด้วยการดักขุมโจมตี ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเดินทัพ สู้กันไปมาอย่างนี้จนกระทั่งในที่สุดกองกำลังของชาวคอลก็ถูกไล่ต้อนไปรวมกันอยู่ที่เมืองอเล็กเซีย (Alesia) จึงเป็นที่มาของการศึกครั้งสำคัญที่ชี้ขาดแพ้ชนะระหว่างโรมันกับฝรั่งเศสที่เรียกว่า Alesia Battle

แม่ทัพเวอร์ซินใช้ยุทธศาสตร์ตั้งรับ โดยยึดเมืองอเล็กเซียเอาไว้ ใช้ยุทธวิธี “อึดเอาไว้ให้ได้นาน 1 ปี” เนื่องจากรู้ว่าซีซาร์มีจุดอ่อนอยู่ที่ไม่เคยสนใจการส่งเสบียงของกองทัพจากแนวหลังเพราะมั่นใจว่าสามารถ “ตีไปสะสมเสบียงไป” ก็เพียงพอแล้ว

กลยุทธ์ตั้งมั่น 1 ปีของเวอร์ซินจึงมีเป้าหมายให้กองทัพซีซาร์ต้องอดตาย ยอมแพ้ หรือถอยทัพกลับบ้านไปแบบมือเปล่า

ฝ่ายซีซาร์ ซึ่งมักจะเป็นคนคิดนอกกรอบ ส่วนกระแสและทำสิ่งที่คนอื่นคิดไม่ถึงอยู่เสมอ เขาใช้ยุทธวิธี “ก่อกำแพง ปิดล้อมเมืองทั้งเมือง” อย่างแข็งแรง มีบันทึกไว้ว่ากำแพงที่ซีซาร์สร้างมีความยาวถึง 11 ไมล์ เป้าหมายคือไม่ให้ใครเข้า-ออกจากเมืองนี้ได้เลย

Battle of Alesia. Gallic wars (58 BC to 50 BC), military campaigns led by Julius Caesar against Gallic tribes. Liebig collectors card, 1950

The Battle of Alesia, 52 BC.

เวอร์ซินมีกำลังทหารอยู่ในเมือง 60,000 คน เป็นจำนวนที่เท่าๆ กับทหารโรมันของซีซาร์ จึงต้องส่งข่าวไปขอกำลังหนุนมาจากเผ่าอื่นและรอคอยเวลาที่กองทัพกอลส่วนอื่นๆ จะมารวม ในที่สุดกองกำลังของเผ่ากอลก็มาจริงๆ และมีจำนวนมากถึง 230,000 คน

แต่แทนที่จะตกใจกลัว ซีซาร์กลับสั่งให้ทหารโรมันตั้งกำแพงขึ้นอีกชั้นหนึ่ง ปิดล้อมเมืองอเล็กเซียไว้เป็นวงที่สอง โดยมีช่องว่างระหว่างวงขนาดกว้างครึ่งไมล์ และมีทหารโรมัน 60,000 คน ตั้งมั่นอยู่ระหว่างกำแพงสองวงนั้น

ซีซาร์นำการรบในสภาวะที่ถูกขนาบด้วยกำลังฝ่ายกอลทั้งสองด้านได้อย่างไร

ซีซาร์ใช้ยุทธวิธีตั้งมั่นอยู่ภายในกำแพง ใช้กำแพงเป็นเกราะกำบังและใช้พลธนูเป็นแนวต้านทานทั้งสองฝาก แต่ในที่สุดกองทัพกอลด้านนอกสามารถพบจุดอ่อนของกำแพงและบุกทะลวงเข้ามาได้สำเร็จ ในเวลานั้นซีซาร์ตัดสินใจใช้กลยุทธ์กองกำลัง “ทหารม้าอัจฉริยะ” บุกตีฝ่าออกไป แล้ววกกลับมาตีตลบทหารกอลจากด้านหลัง จนแตกพ่ายและยอมจำนนทั้งหมด

การรบที่อเล็กเซียเป็นชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ดังงามที่สุดครั้งหนึ่งในบรรดาชัยชนะสงครามในยุคโรมัน และเป็นผลงานของจูเลียส ซีซาร์

จากชัยชนะในการรบที่อเล็กเซียครั้งนั้น ทำให้ซีซาร์สามารถเอาชนะชนเผ่ากอลที่เหลือได้ทั้งหมด ณ จุดเดียว ทำให้เขาสามารถแผ่ขยายดินแดนยึดครองไปจรดมหาสมุทรแอตแลนติกและเกาะอังกฤษ รวมเนื้อที่ 230,000 ตารางไมล์

ในสมรภูมิกอลนั่นเองได้เกิดแม่ทัพคู่ใจที่โดดเด่นของซีซาร์ขึ้นมาอีกคนหนึ่ง ชื่อ มาร์ค แอนโทนี (Mark Antony)

ทางฝ่ายแคว้นซีซาร์เองก็ถูกรัฐสภาบีบให้ออกไปตั้งกองทัพนอกเมืองเช่นกัน เขาเลือกไปทางภาคตะวันออกและตะวันออกกลางอันเป็นฐานเดิมของปอมเปย์ แต่เขาประสบความพ่ายแพ้หลายครั้ง สูญเสียทหารไปถึง 20,000 คนจนควบคุมกองทัพไม่ได้ ถูกรบของตนจับตัวไว้ด้วยความเคียดแค้น เอาทองหลอมละลายเทกรอกใส่ปาก จนถึงแก่ความตายอย่างน่าอนาถ

ตอนที่ 11

นักรบนักสื่อสาร

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในตำราประวัติศาสตร์โลก นอกจากสรรเสริญซีซาร์ในฐานะวีรบุรุษนักรบและความเป็นนักการเมืองแห่งกรุงโรมแล้ว ยังได้ระบุสถานภาพของจูเลียส ซีซาร์ไว้ในอีกบทบาทหนึ่งที่คนมักไม่จดจำ คือเป็น “นักกรวีร้อยแก้ว”

เนื่องเพราะเขาเป็นผู้ใช้การเขียนเล่าเรื่องราวจากแนวหน้าส่งข่าวมาให้ชาวเมืองในกรุงโรมได้ติดตามรับรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านหนึ่งเป็นการสร้างสัมพันธ์ผูกพันกับประชาชนที่อยู่แนวหลัง อีกด้านหนึ่ง เป็นการเขียนบันทึกประวัติศาสตร์ และเรื่องราวการทำงานด้วยตัวเอง

บทรายงานข่าวสถานการณ์จากแนวหน้าของซีซาร์ มักมีเรื่องราวที่น่าสนใจให้ชาวบ้านชาวเมืองได้คอยติดตาม มากกว่าเรื่องราวที่จำเจของนักการเมืองในกรุงโรม ข่าวชัยชนะที่เล่ามาจากแนวรบปราบปรามพวกกอลกลุ่มต่างๆ ปัญหาอุปสรรค และการผจญภัย รวมทั้งเรื่องราวแปลกๆ ของชาวบ้านในต่างเมือง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นวัตถุดิบการสื่อสารที่ส่งผลทำให้ซีซาร์ได้รับความนิยมจากประชาชนชาวโรมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

นี่คืออีกกลยุทธ์หนึ่งของซีซาร์ที่น่าสนใจ เป็นกลยุทธ์ทางการสื่อสารสาธารณะ (Public Communication) เมื่อยุค 2,500 ปีล่วงมาแล้ว

ภาพจาก <http://kamiuzg.blogspot.com> เรื่อง
การเขียนประวัติศาสตร์การทหาร (3) : โรมัน

ตอนที่ 12

ปอมเปอีถึงกรุงโรม

ข้างฝ่ายปอมเปอี เสืออีกตัวหนึ่งที่ได้รับแต่งตั้งขึ้นเป็นกงสุลแทน ครองอำนาจอยู่ในกรุงโรม คุณกำลังทหารในโรมทั้งหมดไว้ในมือ ในขณะที่เวลาที่อีกสองเสือดูกผลึกออกไปทำสงครามอยู่ภายนอก อยู่ทางนี้เขาโน้มหน้าให้รัฐสภาโรมลงมติเป็นเอกฉันท์ตามข้อเสนอของเขา ให้ปลดจูเลียส ซีซาร์ ออกจากการคุมกองทัพ โดยตั้งข้อกล่าวหามากมาย และออกคำสั่งให้กลับมารับโทษในกรุงโรม ซึ่งในเกมนี้ บุตรบุญธรรมของซีซาร์ ก็เลือกที่จะอยู่ข้างปอมเปอี

ในเชิงกำลังอำนาจ ปอมเปอีในฐานะกงสุลแห่งโรมเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด เขามีจำนวนทหารมากกว่าซีซาร์ถึง 3 เท่าตัว แต่ในใจยังเกิดหวั่นไหว เกรงกลัวว่าซีซาร์จะกลับมาคิดบัญชีแค้นและยึดกรุงโรม เขาจึงเรียกประชุมแม่ทัพเพื่อประเมินสถานการณ์และวางแผนรับมือกับกองทัพของซีซาร์

ในที่สุด ด้วยเหตุผลความเป็นวีรบุรุษสงครามมหาดๆ และนิสัยหัวหาญของซีซาร์ ทำให้ปอมเปอีต้องตัดสินใจใช้ยุทธศาสตร์ “ทิ้งเมือง” โดยถอยกำลังทหารส่วนสำคัญออกจากกรุงโรม นับเป็นกลยุทธ์ “ทิ้งโรม” อันลือลั่น ที่ได้รับการจารึกไว้ในประวัติศาสตร์โรมันอีกเช่นกัน

ด้านซีซาร์ เมื่อได้รับทราบคำสั่งปลดและเรียกตัวให้กลับไปรับโทษในฐานะที่ก่อศึกสงครามไกลไปโดยพลการ ทั้งๆ ที่รัฐสภายังไม่ได้มีมติให้ทำกระทำการ ซีซาร์รู้ตัวดีว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นกับตน เขาจึงยกพลเคลื่อนทัพกลับกรุงโรม จนได้เดินทัพมาถึงแม่น้ำรูบิคอน (Rubicon) ทางตอนเหนือของโรม ห่างออกไป 200 ไมล์ และหยุดตั้งสติตรงฝั่งแม่น้ำดังกล่าว

ในขณะที่ตั้งทัพชั่วคราวอยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำ ในใจต้องเผชิญกับทางสองแพร่งของชีวิต ทางหนึ่งคือการหยุดอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงสงครามกลางเมืองระหว่างทหารโรมันทั้งสองฝ่าย ส่วนอีกแพร่งหนึ่งเป็นการยกพลข้ามแม่น้ำรูบิคอนมุ่งเข้าสู่กรุงโรม อันจะเป็นการเปิดฉากสงครามกลางเมือง ทำศึกยึดกรุงโรมและมีเป้าหมายตั้งตัวเป็นจักรพรรดิ

ฝ่ายปอมเปย์ เมื่อหันหลังทิ้งกรุงโรมออกมาแล้ว มีแผนมุ่งหน้าจะข้ามทะเลไปปักหลักที่กรีซและทำการสั่งการกองทัพจากนอกโรมอยู่ที่นั่น โดยเรียกระดมกองทัพโรมันจากส่วนภูมิภาคอื่นๆ ให้มารวมตัวสู้กับซีซาร์ แต่ซีซาร์รู้ทัน จึงรีบนำกำลังเคลื่อนที่เร็ว เดินทางทั้งวันทั้งคืน ใช้เวลาสามเดือนเต็มๆ จึงมาถึงเมืองท่าบรุนดีเซีย (Brundesia) เป็นจุดเมืองท่าที่จะข้ามทะเลไปทางฝั่งกรีซ แต่ไปไม่ทัน ปอมเปย์เสียแล้ว

แม่น้ำรูบิคอน ทางตอนเหนือของอิตาลี

ภาพจิตรกรรม การข้ามแม่น้ำรูบิคอนของกองทัพซีซาร์

ตอนที่ 13

ศึกโรมสู้โรม

ปอมเป็ยเป็นฝ่ายข้ามปากไปกรีซได้ก่อน มาตั้งมั่นกองทัพอยู่ที่เมืองฟาซาลุส (Phasalus) เขาส่งคำสั่งเรียกกองทัพโรมันทั่วภูมิภาคให้มาสมทบกำลัง ในระหว่างรอนเวลานั้นก็ฝึกทหารเตรียมทำศึกแตกหัก

ฝ่ายซีซาร์ สั่งให้มาร์ค แอนโทนี เร่งต่อเรือเป็นการด่วน ได้จำนวนหนึ่งแล้ว จึงรีบยกกำลังไปตามตีจนถึงฝั่งกรีซ มีทหารติดตามไปด้วย 22,000 คน โดยสั่งให้มาร์ค แอนโทนี ตั้งทัพรออยู่ที่นั่น

ด้านปอมเป็ย เมื่อได้ขังกำลังดูแล้ว เขามีทหาร 45,000 - 65,000 คน ซึ่งมากกว่าซีซาร์ ในสัดส่วน 3:1 แต่ก็คิดว่าคงกินกันไม่ลง เพราะทหารซีซาร์แม้จะมีจำนวนน้อยกว่าแต่ก็มีระเบียบวินัยสูง ยิ่งเพิ่งชนะศึกใหญ่มาหมาดๆ ขวัญสู้รบจึงสูงกว่ากันมาก จึงเสนอให้เจรจา แต่สุดท้ายการเจรจาลังนั้นล้มเหลวเพราะต่างฝ่ายต่างไม่ยอมกัน ศึกโรมสู้โรมจึงระเบิดขึ้น ณ ที่นั้น เรียกการศึกที่ฟาซาลุส (Phasalus Battle)

บทบันทึกประวัติศาสตร์ในด้านยุทธวิธี

ยกแรกปะทะกันโดยตรง ซีซาร์เป็นฝ่ายมีชัย

พอยกสองปอมเป็ยเปลี่ยนกลยุทธ์มาใช้กำลังทหารม้า 2,000 คน บุกเข้าตีจากด้านข้าง แต่ซีซาร์พลิกเกมสู้ด้วยการใช้กองกำลังอีกปีกหนึ่งให้เคลื่อนมาโอบล้อม เหมือนกับบานประตูที่หนีบเข้ามาหากัน

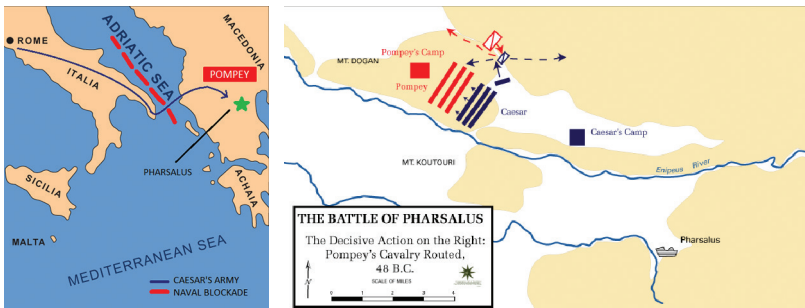
ในที่สุดซีซาร์เป็นฝ่ายชนะศึก ปอมเป็ยสูญเสียชีวิตทหารไป 50,000 คน ถูกจับอีก 20,000 คน ในจำนวนนั้นมีบรูตัส ลูกบุญธรรมของซีซาร์ถูกจับมาด้วย

ส่วนปอมเปย์สามารถหนีไปที่เมืองเล็กซานเดรีย เมืองหลวงของอียิปต์และถูกฆ่าตายอยู่ที่นั่นในสถานการณ์ตึงเครียดซึ่งอำนาจภายในของอียิปต์

ซีซาร์เป็นห่วงเหตุการณ์ในกรุงโรม จึงสั่งการให้มาร์ค แอนโทนีรีบกลับไปคุมสถานการณ์เอาไว้ก่อน ส่วนตนเองคุมกองทัพไล่ล่าปอมเปย์ต่อไปจนถึงอียิปต์

ที่กรุงโรม เมื่อขาดอำนาจรัฐปกครอง บ้านเมืองจึงอยู่ในสภาพไร้ชื่อแปชีวิตประชาชนตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มนักเลงอันธพาล ประชาชนอดอยากขาดอาหาร เกิดจลาจลปล้นจี้กันทุกวัน มาร์ค แอนโทนีไม่สามารถปกครองได้เพราะเขาขาดประสบการณ์ทางการเมืองและมีนิสัยชอบใช้กำลังควบคุมแบบทหารจนทำให้สถานการณ์ยิ่งเลวร้ายลงไปอีก

ภาพวาด ขณะเช้าวันหนึ่งของวันที่ 9 สิงหาคม 48 ปีก่อน ค.ศ. แม่ทัพใหญ่ปอมเปย์ แมกนุส กำลังเตรียมแผนจัดวางกำลังทหารเพื่อเผชิญหน้าสู้รบแตกหักกับกองทัพของจูเลียส ซีซาร์

ตอนที่ 14

หล่มศึกในอียิปต์

จูเลียส ซีซาร์สั่งการให้ไว้ชีวิตบรูตัส ก่อนที่ตนจะยกกำลังตามตีปอมเปย์ ไปจนถึงเมืองเล็กซานเดรีย แต่แล้วเขาต้องติดหล่มอยู่ที่นั่น ด้วยสถานการณ์ศึกแย่งชิงอำนาจกันเองระหว่างพี่สาวกับน้องชายในอาณาจักรอียิปต์

อียิปต์เป็นอาณาจักรโบราณ มีอารยธรรมความเจริญมาเก่าแก่กว่าโรม และเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่พึ่งพาอาศัยกันมานาน พี่ขพันธุ์ธัญญาหารที่หล่อเลี้ยงกรุงโรม ล้วนนำเข้ามาจากที่นั่น

กษัตริย์อียิปต์ในขณะนั้นชื่อ ปโตเลมี (Ptoleme) อายุเพียง 14 ปี ขึ้นครองราชย์คู่กันกับพี่สาว คือ พระนางคลีโอพัตรา ทั้งคู่แต่งงานกันระหว่างพี่น้องตามราชประเพณีโบราณ แต่ต่อมาเกิดแตกแยกและกำลังก่อศึกต่อสู้แย่งชิงอำนาจกันเอง

เมื่อปอมเปย์ไปถึงกรุงเล็กซานเดรียก่อน ได้เข้าเฝ้ากษัตริย์ปโตเลมี จึงทูลขอกำลังทหารอียิปต์มาช่วยรบกับซีซาร์ แต่ปโตเลมีกลับรู้ทันว่าปอมเปย์คือผู้ที่มีประวัติเคยปล้นชัยชนะในสงครามปราบกบฏทาสสปาร์ตาคัส และเวลานี้ก็เพิ่งพ่ายแพ้ศึกที่ฟาซาลุสแตกหนีมา จึงสั่งให้จับตัวไว้แล้วตัดหัวเอามาส่งมอบให้ซีซาร์เพื่อหวังเอาใจและขอแรงช่วยปราบคลีโอพัตรา แต่ซีซาร์ไม่ยอมร่วมมือจึงถูกกักตัวไว้เป็นเวลาเนิ่นนาน

ต่อมาคลีโอพัตราได้ส่งคนบุกเข้าไปช่วยซีซาร์ออกมาจากที่กักบริเวณ ซีซาร์จึงตัดสินใจช่วยคลีโอพัตราปราบกษัตริย์ปโตเลมีลงได้สำเร็จ พระนางคลีโอพัตราได้เสด็จขึ้นครองราชย์แทน เป็นพระราชินีคลีโอพัตราผู้โด่งดัง

ภาพวาดพระนางคลีโอพัตราและจูเลียส ซีซาร์ โดย Pietro da Cortona
จาก <https://commons.wikimedia.org>

ด้วยเสน่ห์ที่แยบยลขององค์ราชินีพระนางคลีโอพัตรา สองคนจึงได้ครองรัก
ครองบัลลังก์ร่วมกันอยู่ที่อียิปต์อยู่พักใหญ่ จนกระทั่งต่อมาเมื่อซีซาร์ได้ทราบข่าว
จากกรุงโรมว่าที่นั่นเกิดเหตุการณ์จลาจลวุ่นวายอย่างต่อเนื่อง จนมาร์ค แอนโทนี
ไม่สามารถจัดการได้ ซีซาร์จึงขอตัวกลับกรุงโรมเพื่อแก้ปัญหา

ตอนที่ 15

ผู้เผด็จการแห่งโรม

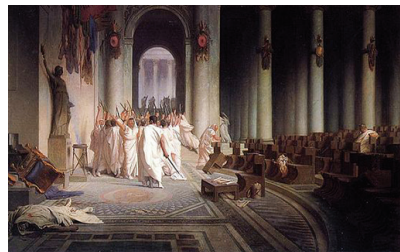

เมื่อซีซาร์กลับถึงโรมแล้ว เรื่องแรกที่เขาต้องทำคือการฟื้นอำนาจการปกครองของระบบรัฐสภา (Senate) เพื่อให้สามารถเป็นกลไกการบริหารบ้านเมือง และขับเคลื่นระบอบสาธารณรัฐได้ เขาตั้งตนเป็นกงสุลแห่งโรมและต่อมาได้สถาปนาตนเองเป็นผู้เผด็จการถาวรตลอดชีพ นับเป็นการสร้างระบอบจักรพรรดิ (Emperor) ขึ้นมาแทนที่ระบอบสาธารณรัฐ (Republic) ที่ใช้ปกครองอาณาจักรโรมันยาวนานเกือบ 500 ปี

ในระบอบสาธารณรัฐของโรมัน โดยปกติรัฐธรรมนูญของเขาจะออกแบบให้มีกงสุลระบบคู่ คือมีกงสุล 2 คนในเวลาเดียวกัน เพื่อให้สามารถถ่วงดุล-คานอำนาจและเกื้อหนุนกันได้ แต่บางครั้งว ในยามที่เกิดวิกฤติ รัฐสภาสามารถแต่งตั้งกงสุลคนใดคนหนึ่งให้เป็นตำแหน่งผู้เผด็จการ (Dictator) แต่ก็เป็นเพียงระยะสั้นๆ เท่านั้น คือ 6 เดือน ให้มีกงสุลเพียงคนเดียวในเวลานั้น

แต่ซีซาร์ไม่หยุดอยู่แค่นั้น เขากลับบีบให้รัฐสภาแต่งตั้งเขาเป็นผู้เผด็จการต่อเนื่องที่ยืดยาวออกไปเรื่อยๆ เป็น 10 ปี และเป็นตลอดชีพในที่สุด

นี่จึงเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้กลุ่มคนที่มีอุดมการณ์แห่งระบอบสาธารณรัฐเกิดความหวาดระแวงว่าจะเป็นการทำลายระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐ ซึ่งบริสุทธิ์ ลูกบุญธรรมของเขา ก็รวมอยู่ในจำนวนนั้นด้วย

ภาพวาดการลอบสังหารซีซาร์
โดยฌอง-เลอง เจอโรม

ตอนที่ 16

ปฏิรูปยุคซีซาร์

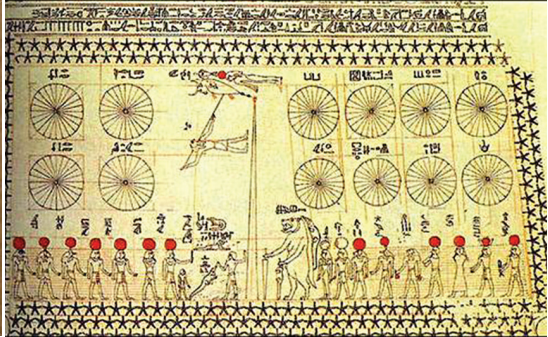
ต่อคำถามที่น่าสนใจว่า ในช่วงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้เผด็จการถาวร จูเลียส ซีซาร์ ในฐานะรัฐบุรุษอภิปัตย์แห่งโรม ซึ่งสามารถออกกฎหมายได้ทุกชนิดโดยไม่ต้องผ่านรัฐสภา ช่วงนั้นเขาได้สร้างอะไรที่เป็นขึ้นเป็นอันไว้บ้างหรือไม่

เรื่องนี้ นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ส่วนหนึ่งค่อนข้างผิดหวังที่ไม่ค่อยเห็นผลงานอะไรมากนัก แต่ก็ไม่ถึงกับจะไม่มีมรดกตกทอดอะไรเสียเลย เพราะสิ่งที่นักประวัติศาสตร์รวบรวมไว้เรื่องใหญ่ๆ และสามารถหยิบยกมาเป็นตัวอย่างได้ก็พอมี อย่างเช่น

- 1) สามารถแก้ปัญหาความยากจนในช่วงสงครามกลางเมืองและยุคนบ้านเมืองเกิดจลาจล
- 2) การให้แวนแคว้นบริวารทั้งหลาย มีการปกครองและการบริหารจัดการที่เป็นอิสระ
- 3) สร้างบ้านแปงเมืองขนานใหญ่ มีการขับเคลื่อนโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่เพื่อจ้างงานประชาชน
- 4) มีการออกกฎหมายที่จำเป็น
- 5) การใช้ชมทรรณการต่อสู้ของเหล่าทาสเกลดิเอเตอร์ เพื่อเป็นเครื่องมือสร้างความบันเทิง ประชานิยม และสร้างประชามติหนุนระบอบการปกครอง
- 6) เปลี่ยนระบบปฏิทินจากจันทรคติมาเป็นสุริยคติ ที่เรียกว่าปฏิทินจูเลียน

ปฏิทินของชาวอียิปต์โบราณ

ชาวอียิปต์โบราณใช้ปฏิทินจันทรคติสังเกตดาว “ซิริอุส” (Sirius) ที่สว่างสุดบนฟ้าในเวลากลางคืนเป็นเครื่องบอกเวลา

สำหรับเรื่องการเปลี่ยนแปลงระบบปฏิทิน จูเลียส ซีซาร์ได้มีการปรับเปลี่ยนวันในแต่ละเดือนเสียใหม่ โดยให้เดือนมีนาคม มี 31 วัน เดือนต่อๆ ไปมี 30 และ 31 วันสลับกันไป จนถึงเดือนสุดท้ายคือ กุมภาพันธ์ ให้มี 29 วัน รวมเป็น 365 วัน

แต่ถ้าปีไหนเป็นปีอธิกสุรทิน ซึ่งมี 366 วัน ก็ให้เดือนกุมภาพันธ์มี 30 วัน พร้อมทั้งเปลี่ยนให้เดือนมกราคมที่ตั้งชื่อเดือนตามเทพเจ้า “เจานัส” (Janus) ผู้มีสองพักตร์และมีหน้าที่เฝ้าประตูสวรรค์ ให้เป็นเดือนแรกของปี และเรียกปฏิทินนี้ว่า “ปฏิทินจูเลียน” (Julian Calendar) รวมถึงเปลี่ยนชื่อเดือนที่ 5 (เดือนกรกฎาคม) เมื่อนับเดือนมีนาคมเป็นเดือนหนึ่ง จาก “ควินติลิส” (Quintilis) เป็น “จูไล” (July) ตามชื่อของจูเลียส ซีซาร์

ต่อมาจักรพรรดิออกัสตัส ซีซาร์ (Augustus Caesar) ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของจูเลียส ซีซาร์ ต้องการให้มีชื่อตัวเองในปฏิทินเหมือนผู้เป็นบิดาบุญธรรม จึงเปลี่ยนชื่อเดือนถัดมา จาก “เซกติลิส” (Sextilis) เป็น “ออกัส” (August) และเพิ่มวันให้มี 31 วัน เท่ากับเดือนของพ่อด้วย โดยไปลดเดือนกุมภาพันธ์ให้เหลือ 28 วันในปีปกติ และเหลือ 29 วันในปีอธิกสุรทิน

ต่อมา เมื่อมีการชำระปฏิทินในสมัยพระสันตะปาปาเกรกอรีที่ 13 (Gregory XIII) เมื่อประมาณปี ค.ศ. 1582 เนื่องจากวันในปฏิทินเริ่มเกินไปจากความเป็นจริง และเรียกว่า “ปฏิทินจูเลียน-เกรกอเรียน” ที่ใช้กันมาจนถึงทุกวันนี้

ตอนที่ 17

จุดจบผู้ยิ่งใหญ่

1 ปีหลังจากที่ซีซาร์กลับกรุงโรม พระนางคลีโอพัตราได้เดินทางมาเยี่ยมพระสวามีพร้อมด้วยพระราชบุตรที่เกิดด้วยซีซาร์ ชื่อ ซีซาเรียน เหตุการณ์ครั้งนั้นได้เปลี่ยนสถานการณ์ความขัดแย้งภายในโรมให้ยิ่งเลวร้ายลงไปอีก จนถึงขั้นที่ ส.ว. กลุ่มหนึ่งทนต่อไปไม่ไหว เดินหน้ารวมตัวผนึกกำลังวางแผนอย่างจริงจังเพื่อลอบสังหารซีซาร์และยุติสถานการณ์

สาเหตุที่ต้องวางแผนฆ่า เพราะยิ่งนานวันเข้าคะแนนนิยมของซีซาร์ยิ่งเพิ่มมากขึ้นจนวุฒิสมาชิก หรือ ส.ว. เริ่มพากันร้อนรน อยู่ไม่เป็นสุข เพราะมันหมายถึงการลดทอนอำนาจของรัฐสภา และจำกัดระบอบอภิสิทธิ์ชนของพวกเขาไปในตัว จึงต้องหาทางกำจัดซีซาร์ให้จงได้

บรูตัส บุตรบุญธรรมของเขาก็เป็นหนึ่งในพวกอุดมการณ์สาธารณรัฐนิยมที่ต้องการโค่นล้มระบอบเผด็จการถาวรหรือระบอบจักรพรรดิของซีซาร์ อันอยู่ตรงข้ามกับระบอบสาธารณรัฐของพวกเขา

ซีซาร์เองเสียอีกที่เป็นฝ่ายให้ความรักและฝากความหวังไว้ที่ตัวบรูตัสในฐานะเป็นทายาททางการเมืองของเขา ในด้านหนึ่ง คงเป็นเพราะซีซาร์ไม่มีลูกชายส่วนหลานตาของเขาที่เกิดจากลูกสาวกับปอมปีย์ แม้ทราบว่าเป็นผู้ชายแต่ก็ไม่เคยได้เห็นหน้ากัน อีกด้านหนึ่งน่าจะเป็นเพราะความรักผูกพันที่มีต่อนางเซอร์วิเลียแม่ของบรูตัส

ในวันที่เขาประกาศเป็นผู้เผด็จการตลอดชีพ หรือนัยหนึ่งคือจักรพรรดิแห่งโรมนั่นเอง โรคลมชักหรือลมบ้าหมู (Epilepsy) เกิดกำเริบขึ้นกะทันหัน ซีซาร์มีอาการชักกระตุกต่อหน้าที่ประชุมรัฐสภา เป็นการเผยจุดอ่อนแอต่อหน้าศัตรูและสาธารณชน ทำให้ฝ่ายต่อต้านยิ่งมั่นใจว่าใกล้จะถึงกาลอวสานของซีซาร์แล้ว

มาร์คัส แอนโทนีอุส (Marcus Antonius)
(14 มกราคม 83 ปีก่อนคริสตกาล - 1 สิงหาคม 30 ปีก่อน
คริสตกาล) เป็นที่รู้จักในชื่อ มาร์ค แอนโทนี (Mark Antony)
นักการเมืองโรมันและนายทหารคนสนิทของจูเลียส ซีซาร์
ภายหลังการถึงแก่อสัญกรรมของจูเลียส ซีซาร์
มาร์ค แอนโทนี ได้เป็นหนึ่งในคณะผู้สำเร็จราชการชุดที่สอง
ของโรม (Second Triumvirate) ซึ่งปกครองกรุงโรมในช่วง
44 ปีก่อนคริสตกาล ร่วมกับ ออกุสตุส ซีซาร์ (อ็อกตาวีอุส)
และมาร์คัส เอมีลิอุส เลปิดัส

ต่อมาในวันที่ 15 มีนาคม ปี -44 B.C. ซีซาร์มีแผนที่จะประกาศสงคราม
บุกตะวันออกกลาง จึงเรียกประชุมรัฐสภา เพื่อจะให้มิมิตสังหารบุกฟาเทียน
(Phatian) ซึ่งเป็นดินแดนในอาณาจักรแถบเอเชียกลาง วันนั้นจึงกลายเป็นวันที่
นัดหมายปฏิบัติการ D-Day ของเหล่าบรรดาวุฒิสมาชิกฝ่ายตรงข้าม

ในขณะที่เขากำลังเดินเข้าสู่ห้องประชุมรัฐสภา กลุ่ม ส.ว. ที่เตรียมอาวุธ
ซ่อนติดตัวมาพากันรุมเข้ามาจ้วงแทงซีซาร์ด้วยมีดปลายแหลม คนละหมุบละหมับ
รวม 23 แผล จนถึงแก่ความตาย ซึ่งบรูตัสก็ลงมือกับเขาด้วย เป็นที่มาของประโยค
สุดท้ายของซีซาร์ที่กล่าวว่า “บรูตัส เจ้าก็เอากับเขาดูว์ริ”

เหตุการณ์รุมสังหารซีซาร์ในวันนั้น ส่งผลให้เกิดสุญญากาศขึ้นอีกครั้งใน
กรุงโรม เหตุการณ์เลวร้ายลงจนรัฐสภาไม่สามารถแก้ปัญหาได้

บรูตัส กับ มาร์ค แอนโทนี ต่อสู้กันอย่างหนักทั้งต่อหน้าและลับหลัง ในที่สุด
บรูตัสเป็นฝ่ายแพ้ จนต้องฆ่าตัวตายหนีความอับยศ ส่วนโรมเข้าสู่ยุคอำนาจ
สามเส้าอีกครั้ง คราวนี้มี “เสือสามตัว” ชุดใหม่ เข้ามาอยู่ในสมการอำนาจ คือ
มาร์ค แอนโทนี, มาร์คัส เอมีลิอุส เลปิดัส และ ออกุสตุส ซีซาร์ (อ็อกตาวีอุส) ซึ่ง
คนหลังนี้เป็นหลานของซีซาร์เอง

อ็อกตาวีอุสมีเชื้อสายมาจากสายขุนนางเก่าแก่และมั่งคั่ง เดิมเป็นตระกูล
สามัญชน มีศักดิ์เป็นหลานตาของซีซาร์ กล่าวกันว่าเมื่อซีซาร์ถูกลอบสังหาร
อ็อกตาวีอุสได้รับการแต่งตั้งให้เป็นบุตรบุญธรรมและทายาททางการเมืองตาม
พินัยกรรมของซีซาร์

อ็อกตาวีอุสเข้าร่วมกองกำลังกับมาร์ค แอนโทนี และมาร์คัส เลปิดัส ในการปกครองระบอบเผด็จการทหารซึ่งรู้จักกันในชื่อ คณะผู้สำเร็จราชการชุดที่สอง

ในฐานะที่เป็นหนึ่งในคณะผู้สำเร็จราชการ อ็อกตาวีอุสมีอำนาจปกครองเหนือโรมและอีกหลายจังหวัดของสาธารณรัฐ แต่ในที่สุดคณะผู้สำเร็จราชการดังกล่าวก็ล่มสลายลงเพราะความทะเยอทะยาน แกร่งแแกร่งช่วงชิงอำนาจของผู้ร่วมคณะทั้งสามเอง

มาร์ค แอนโทนี พลาดท่าเสียทีจนต้องหนีไปอยู่ที่อียิปต์และได้แต่งงานกับพระนางคลีโอพัตรา เขารวบรวมนกองทัพกลับมาต่อสู้ใหม่ แต่ในที่สุดกลับพ่ายแพ้สงครามทางทะเลครั้งใหญ่ต่อกองทัพโรมที่อยู่ภายใต้บัญชาการของอ็อกตาวีอุสที่สมรภูมิจากตาวิอุม (Actavium) ประเทศกรีซ จนทำให้ต้องฆ่าตัวตายสังเวยความพ่ายแพ้ไปด้วยกันทั้งคู่ ส่วนลูกชายของซีซาร์กับคลีโอพัตราที่ชื่อ ซีซาร์เรียน ได้ขึ้นครองราชย์แต่เยาว์วัย แต่ดูเหมือนว่าจะอยู่ได้เพียง 2 สัปดาห์ก็ถูกอ็อกตาวีอุสสำเร็จโทษ

จุดจบของพระนางคลีโอพัตรา

ส่วนเลปิดัส เสียอีกตัวหนึ่งก็ถูกเนรเทศไปแล้ว ดังนั้น เมื่อฝ่ายอ็อกตาวีอุส มีชัยชนะแบบเบ็ดเสร็จแล้ว จึงได้รับการสถาปนาอย่างเป็นทางการโดยสภาเซเนท ให้ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นจักรพรรดิองค์แรกของจักรวรรดิโรมัน ต่อมาเรียกตำแหน่งนี้ว่า ออกุสตุส (Augustus)

จากเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงในช่วงนี้ นักประวัติศาสตร์เกิดความเห็นที่ไม่ลงตัวว่า ยุคจักรวรรดิโรมันที่เปลี่ยนกลับมาจากระบอบสาธารณรัฐ ควรเริ่มนับตั้งแต่ปีไหนดี ระหว่าง

ปี -44 B.C. ที่ซีซาร์ประกาศตนเป็นผู้เผด็จการถาวร หรือ

ปี -31 B.C. 2 กันยายน ที่อ็อกตาวิอุสมีชัยชนะเหนือมาร์ค แอนโทนี ในการศึกที่แอคตาวิอุม หรือ

ปี -27 B.C. 16 มกราคม ที่สภาซีเนทมีพิธีประกาศสถาปนาอ็อกตาวิอุสเป็นจักรพรรดิ หรือออกุสตุสพระองค์แรก

ในช่วงเวลาที่อ็อกตาวิอุสปกครองโรมัน สภาซีเนทได้มอบชื่อตำแหน่งออกุสตุสให้เขาพร้อมกับตำแหน่งอิมเพอเรเตอร์ หรือ “จอมทัพ” ด้วย ซึ่งต่อมาภายหลังคำนี้ได้กลายเป็น “อิมเพอเรอร์” หรือ “จักรพรรดิ” ในที่สุด

แต่ตำแหน่งออกุสตุสุมักจะถูกเรียกแทนว่า ซีซาร์ ซึ่งเป็นนามสกุลของเขา

นอกจากนั้น คำว่าซีซาร์ยังใช้เรียกจักรพรรดิในราชวงศ์อื่นๆ ในภายหลัง เช่น ราชวงศ์จูลิโอ-คลอเดีย ราชวงศ์ฟลาเวียน จักรพรรดิเวสปาเซียน จักรพรรดิทิวส และจักรพรรดิโดมิเชียนด้วย และยังเป็นรากศัพท์ของคำว่า ซาร์ (รัสเซีย : Czar) และ ไกเซอร์ (เยอรมัน : Kaiser)

ตอนที่ 18

กลยุทธิ์จูเลียส ซีซาร์

จากเรื่องราวโดยสังเขปของจูเลียส ซีซาร์ ตามที่เล่ามา มีประเด็นมุมมอง ส่วนตัวของผู้บันทึกที่จะขอหยิบยกมากล่าวไว้ ในฐานะผู้ที่สนใจศึกษาสืบค้น ครั้งนี้ โดยเฉพาะในด้านกลยุทธิ์ หรือยุทธศาสตร์-ยุทธวิธีของนักรบนักปกครอง ยุคโบราณ หนึ่งเดียวที่มีความยิ่งใหญ่มาคนนี้มี 10 ประเด็น ดังนี้

1. ตั้งเป้าหมายชีวิตไว้สูง ทะเยอทะยานไม่ลดละ

มองในด้านหนึ่ง นี้อาจเป็นเพียงแค่บุคลิกนิสัยส่วนตัวของซีซาร์ที่เกิดจากความรู้สึกเก็บกดส่วนตัว อันเป็นผลมาจากชะตาชีวิตของครอบครัวที่พลิกผันจากความพ่ายแพ้ของรุ่นพ่อ ในเกมการต่อสู้ทางการเมืองในกรุงโรม แต่ในอีกแง่หนึ่ง การที่ใครสักคนตั้งเป้าหมายชีวิตทางการเมืองของตนเองเอาไว้สูงและมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงนั้น ย่อมมีความหมายต่อยุทธศาสตร์-ยุทธวิธีการทำงานและการใช้ชีวิตของเขาผู้นั้นด้วยเช่นกัน

เพราะการกำหนดเป้าหมายที่มีความยิ่งใหญ่ ทำท่าย และอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ ย่อมทำให้เกิดความใฝ่ฝัน ความหวังและแรงบันดาลใจที่จะไปให้ถึง เมื่อประกอบเข้ากับความทะเยอทะยานที่ไม่ลดละ ไม่จ้านน ไม่ยอมแพ้ ก็ยังเป็นปัจจัยของความสำเร็จ

2. คิดนอกกรอบ ทำสวนกระแส

ซีซาร์เป็นคนที่ชอบคิดนอกกรอบ จึงทำให้เขาประเมินสิ่งต่างๆ ในมุมมองที่แตกต่างไปจากคนอื่น ยิ่งไปกว่านั้น เขายังชอบทำในสิ่งที่ดูเหมือนจะเป็นการ

สวนกระแสบกกับคนทั่วไป โดยเฉพาะคู่ต่อสู้ จึงมักคาดการณ์เขาได้ยาก

กรณีเสนอกลยุทธ์์กลวิธีปราชัยกองทัพทาสที่กำลังแข็งแรงแรง หรือกรณีนัดหมายป้อมปี่กับแคร็กซุสมาเจรจาทกลงยุติศึก หรือกรณีการตั้งกำแพงปิดล้อมเมืองฟาซาลุสและการตั้งรับกองทัพกอลตีขึ้นมาในเวลาเดียวกัน เหล่านี้เป็นตัวอย่าง

3. โจมตีแบบสายฟ้าแลบ ทำลายจุดแข็งคู่ต่อสู้

ตัวอย่างการศึกษาที่โซลาลิอูส ด้วยความที่ซีซาร์เชื่อมั่นในกลยุทธ์การโจมตีแบบสายฟ้าแลบและความแข็งแกร่งของกองทัพม้าของตน เมื่อลงมือปฏิบัติการจึงใช้จุดแข็งของตนเข้าโจมตีจุดแข็งที่สุดของคู่ต่อสู้แบบไม่ให้ทันตั้งตัว ทำให้เขาสามารถบุกทะลวงถึงศูนย์บัญชาการของสปาร์ตาคัสโดยไม่ทันขยับ ทำเอานักรบเกล็ดไอเตอร์ที่เก่งฉกาจในการต่อสู้แบบประชิดตัว ไม่สามารถพลิกเกมสู้ได้เลย กองทัพจึงแตกพ่ายกระเจิดกระเจิงแบบไม่เป็นท่า

4. มีรุก มีถอย ยืดหยุ่นพลิกแพลง

ในชีวิตการต่อสู้ ทั้งในสนามรบและในเวทีทางการเมือง ซีซาร์มักประเมินสถานการณ์ได้แม่นยำ เขามีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว แต่ไม่ใช่คนมูทะลุจุดัน

ในคราวที่ถูกป้อมปี่ปล้นชิงชัยชนะต่อกองทัพกบฏทาส แคร็กซุสเก็บความแค้นไม่ไหว จะเปิดศึกฆ่าแกงกลางงานเลี้ยงฉลอง แต่ซีซาร์เป็นฝ่ายที่ห้ามปรามและบอกให้ยอมถอย

หรือตอนที่เป็นกงสุลโรมช่วงแรก เมื่อรู้ตัวว่าเป็นที่เกลียดชังและหวาดระแวงของนักการเมืองในสภาซีเนท จนถูกบีบให้พ้นจากตำแหน่ง และถูกสั่งให้ออกไปตั้งกองทัพทางภาคเหนือเพื่อปราบพวกกอลและขยายดินแดน เขายอมรับความพ่ายแพ้ทางการเมืองในสภา ถอยไปอยู่นอกเมืองแต่โดยดี

แต่เขาไม่ลดเป้าหมายสูงสุดของตน มุ่งหน้าบุกเบิกงานกองทัพจนประสบความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ในอีกแนวรบหนึ่ง ก่อนที่จะหวนกลับมากรุงโรมในสถานภาพและสถานการณ์ใหม่

5. ถี้อดูลในอำนาจสามเส้า

ในสถานะของอำนาจสามเส้า ด้านหนึ่งเป็นแครี่ซุส ผู้ร่ำรวย มีกองทัพอยู่ในมือ และเป็นผู้บังคับบัญชาเก่า กับอีกด้านหนึ่งคือปอมปี ผู้เป็นแม่ทัพเกรียงไกร จากภาคตะวันออกและทรงอิทธิพลในโรม ซีซาร์เป็นตัวกลาง เป็นกันชน และเป็นผู้คอยถ่วงดุลระหว่างสองขั้วอำนาจ

แต่ด้วยความที่เขาคือผู้ที่เข้าใจในบทบาทของคนกลางและสามารถแสดงบทบาทดุลได้อย่างเหมาะสม เขาจึงเติบโตแข็งแรงขึ้นทุกวัน จนในที่สุดกลายเป็นผู้ถือดุลอำนาจขึ้นมาในระดับที่เสมอกันหรือเป็นฝ่ายที่เหนือกว่าในเวลาต่อๆ มา

6. กล้าได้ กล้าเสีย

กล้าได้ กล้าเสีย เป็นเรื่องของการตัดสินใจ

ในสถานการณ์ปกติ คนส่วนใหญ่มักตัดสินใจเมื่อมีความมั่นใจและความแน่นอนในระดับที่สูง แต่เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ก็มักจะไม่กล้าเสี่ยง

แต่ซีซาร์ไม่ใช่คนแบบนั้น ความกล้าได้กล้าเสียน่าจะเป็นนิสัยส่วนตัวของเขาอยู่แล้ว ดูจากที่เขาสามารถได้เต้าจากพลทหารเร็วในกองทัพของแครี่ซุสได้ ก็เพราะนิสัยที่กล้าได้กล้าเสียในการตัดสินใจ

เมื่อบวกกับความห้าวหาญและทักษะฝีมือการต่อสู้ รวมทั้งความสามารถในการนำกองทหารเข้าสู้รบ จึงส่งผลให้เขามีความก้าวหน้าในตำแหน่งขึ้นมาอย่างรวดเร็ว

7. เขียนประวัติศาสตร์ด้วยตัวเอง

ในประวัติศาสตร์ นอกจากบันทึกว่าซีซาร์เป็นวีรบุรุษนักรบแล้ว ยังระบุว่าเขาเป็นกวีร้อยแก้วอีกด้วย แต่คนมักไม่สังเกตหรือจดจำในเรื่องหลังเอาเสียเลยก็ว่าได้

กวีร้อยแก้ว คือคุณสมบัติการเป็นศิลปินประเภทนักเขียนเรื่องราว เป็นนักสื่อสาร เป็นนักบันทึกเหตุการณ์

เขาใช้วิธีการเขียนเล่าเรื่องราวของชุมชน สังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ในบ้านเมือง ในแนวหน้า ที่เขาเคลื่อนกองทัพผ่านไป โดยส่งมาถึงกรุงโรมเพื่อให้ชาวโรมได้อ่าน ได้ติดตามสถานการณ์ที่กองทัพโรมันกำลังบุกขยายดินแดนออกไป

ในคราวที่เขาถูกสภาซีเนทบีบให้ออกไปทำศึกปราบพวกชนเผ่ากอลทางภาคเหนือ เรื่องราวจากแนวหน้าของเขาที่รายงานตรงต่อสาธารณชน ช่วยทำให้เขาสามารถรักษาคะแนนนิยมในกรุงโรมเอาไว้ และยังเมื่อเขานำทัพได้รับชัยชนะครั้งใหญ่ๆ ก็ยังมีกระแสสนับสนุนเพิ่มขึ้น

การเขียนเรื่องเล่าจากชีวิตจริง ในสถานการณ์จริง ด้านหนึ่งเป็นการสื่อสารสาธารณะ ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์ในส่วนตัวที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง แทนที่จะรอให้ใครมาบันทึกให้และเกิดความบิดเบี้ยวไปตามข้อจำกัดของคนที่อยู่นอกวงและส่วนใหญ่มักจะมีอคติส่วนตัวของผู้เขียนมาเจือปน

8. สื่อสารสาธารณะ

การสื่อสาร (Communication) หมายความว่า การส่งข้อมูลหรือสารจากผู้ส่งสาร ผ่านสื่อและช่องทางหรือเครื่องมือการสื่อสารไปสู่ผู้รับสาร ซึ่งผู้รับสารก็มีปฏิริยาสะท้อนกลับมายังผู้ส่งสารได้ด้วย

การสื่อสารสังคม (Social Communication) หมายความว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคน ซึ่งมีผู้ริเริ่มเปิดประเด็นและโน้มน้าวให้ผู้อื่นคล้อยตามไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

การสื่อสารสาธารณะ (Public Communication) หมายความว่า การสื่อสารกับกลุ่มคนขนาดใหญ่ กว้างขวาง หรือเป็นสื่อสารทางไกล โดยผ่านเครื่องมือหรือเทคโนโลยีการสื่อสารที่เหมาะสม

ซีซาร์ เป็นนักสื่อสารที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์ เขาสามารถสื่อสารสังคมและสื่อสารสาธารณะได้อย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพ เขาเป็นคนที่มีความคิดมาก ดูจากการที่เขาพูดกับนักรบโรมันที่อยู่ใต้บังคับบัญชาก่อนออกรบ ทั้งการพูดในที่ประชุมของแม่ทัพนายกองและการพูดปลุกกระดมคนทั้งกองทัพ เขาสามารถเลือก

ใช้คำพูดที่กินใจ สร้างความฮึกเหิม เกิดแรงบันดาลใจและพลังสู้รบไปพร้อมๆ กัน

ส่วนเรื่องการเป็นนักเขียนเล่าเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่และสถานการณ์จากแนวหน้านั้น สะท้อนถึงความเป็นนักสื่อสารสาธารณะที่มีทักษะพื้นฐานที่ดี มีความรอบรู้ในเรื่องที่จะสื่อและมีความเชี่ยวชาญในการเลือกใช้เทคโนโลยีและช่องทางการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

9. กินทีละคำ แบ่งแยกแล้วปกครอง

กล่าวกันว่า การปราบชนเผ่ากอล 30 เผ่า ที่กระจัดกระจายอยู่เป็นหย่อมๆ ด้วยวิธีการตีกินไปทีละเผ่า เข้าปกครองทีละหย่อม นับเป็นยุคแรกของกลยุทธ์ศาสตร์ “แบ่งแยก แล้วปกครอง” ที่ซีซาร์นำมาใช้ก่อน

การตัดแบ่งทีละส่วน ทำให้ชนเผ่ากอลรวมตัวกันไม่ติด กว่าจจะรู้ตัวก็ถูกยึดครองไปมากแล้ว การยึดครองทีละส่วนของซีซาร์ยังทำให้เขาสามารถสะสมกำลังและเสบียงอาหารเพื่อรุกไปข้างหน้าได้อีกด้วย เพราะวิสัยของซีซาร์ เขาจะไม่คิดเรื่องการส่งกำลังบำรุงไปจากโรม เขาเด็ดเดี่ยวมากพอที่จะไปหาเสบียงเอาข้างหน้าทั้งสิ้น

10. ตั้งรับแรงกระหนาบ ด้วยวงแหวนสองชั้น

ในคราวศึกที่อเล็กเซีย กลยุทธ์ที่เอาชนะศึกของซีซาร์น่าสนใจมาก จะว่าเป็นการวางแผนแบบรู้ล่วงหน้า ทำนายสถานการณ์ได้ถูกต้องแม่นยำ หรือว่าจะเป็นแค่เป็นการไหลไปตามสถานการณ์ที่สุดคาดเดา แต่เขาสามารถเอาชนะการศึกครั้งนั้นมาได้และนำมาสู่การชนะสงครามปราบชนเผ่ากอลได้ทั้งหมดจากจุดเดียว

เมื่อแม่ทัพเวอร์ซินของเผ่ากอลเข้าไปปักหลักในเมืองอเล็กเซียได้และใช้ปัจจัยด้านเสบียงอาหารที่ได้เปรียบ มาเป็นตัวแปรกดดันกองทัพโรมันที่ไร้ระบบส่งกำลังบำรุงให้หอดอยากและพ่ายแพ้ แต่ซีซาร์กลับใช้กลยุทธ์ตั้งกำแพงปิดล้อมเมืองไว้ทั้งเมือง ไม่ให้มีใครเล็ดลอดออกไปได้

ระหว่างนั้นต่างฝ่ายต่างหาวิธีที่จะเอาชนะกัน ทางเวอ์ชินรีบส่งข่าวให้ กองทหารกอลจากเมืองต่างๆ เข้ามาช่วย หวังเข้าตีกระหนาบ ซึ่งเมื่อทหารกอล จากเมืองอื่นมาสมทบจริงตามนัดหมายและมีจำนวนมากเสียด้วย ซีซาร์กลับสั่งให้ สร้างกำแพงวงแหวนล้อมอีกชั้น โดยทหารโรมันอยู่ระหว่างนั้นและใช้กำแพงเป็นที่กำบังศาสตราวุธ สู้ด้วยอาวุธธนูเป็นหลัก จนเมื่อกำแพงแตก ข้าศึกบุกเข้ามาได้ เขาจึงตัดสินใจส่งกองทหารม้าที่แข็งแกร่งตีฝ่าออกไป แล้วกลับมาตีตลบหลัง กองทัพกอลไม่ทันต่อกลศึกของซีซาร์จึงเป็นฝ่ายพราชัยต่างๆ ที่มีกำลังพลเหนือ กว่ากันมาก

ตอนที่ 19

จักรวรรดิโรมันหลังยุคซีซาร์

อ็อกตาวิอุส ได้ครองอำนาจเป็นจักรพรรดิแห่งโรมหรืออ็อกตุสตุสอยู่นานถึง 41 ปี ในยุคของอ็อกตุสตุส ได้รับการยกย่องว่าเป็นยุคทองของโรมัน ฐานะของจักรพรรดิได้รับการยกย่องเชิดชูขึ้นเป็นเหมือนกษัตริย์ มีสิทธิเลือกรัชทายาทด้วยพระองค์เอง

ในรัชสมัยของอ็อกตุสตุสพระองค์นี้ ในมณฑลจตุเดียวมีเหตุการณ์สำคัญอันหนึ่งเกิดขึ้นคือ การประสูติของพระเยซูคริสต์ ที่นครเบธเลเฮม

โรมมั่งคั่งขึ้นมากในสมัยอ็อกตุสตุส มีความสงบสุขทั่วทั้งจักรวรรดิเป็นเวลาประมาณ 200 ปี กษัตริย์อ็อกตุสตุสได้ทรงจัดวางระเบียบการเงินอันมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการลงทุน การค้า สร้างถนนใหม่ เพิ่มจำนวนประชาชนโรมัน (Citizenship) และกำหนดให้มืองค์การด้านตำรวจและการดับเพลิงขึ้น

จักรวรรดิโรมันมีการสืบสันตติวงศ์เรื่อยมา จากจักรวรรดิโรมันที่ 1 ที่มีกรุงโรมเป็นศูนย์กลาง มาเป็นจักรวรรดิโรมันที่ 2 หรือไบแซนไทน์ ที่มีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงคอนสแตนติโนเปิล จนต่อมาในปี A.D.1453 ได้ถูกโค่นลงและแทนที่โดยจักรวรรดิออตโตมันของชาวเติร์ก

ข้อมูลในวิกิพีเดียระบุว่า จักรวรรดิโรมันเคยมีดินแดนอยู่ในการครอบครองมากมาย ได้แก่ อังกฤษและเวลส์ ยุโรปส่วนใหญ่ (ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำไรน์และทางใต้ของเทือกเขาแอลป์) ชายฝั่งของแอฟริกาเหนือ บริเวณมณฑลใกล้เคียงของอียิปต์ แแถบบอลข่าน ทะเลดำ เอเชียไมเนอร์ และส่วนใหญ่ของบริเวณลิแวนท์ ซึ่งดินแดนเหล่านี้จากตะวันตกสู่ตะวันออกในปัจจุบันได้แก่ โปรตุเกส สเปน อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี แอลเบเนียและกรีซ แถบบอลข่าน ตุรกี ภาคตะวันออกและภาค

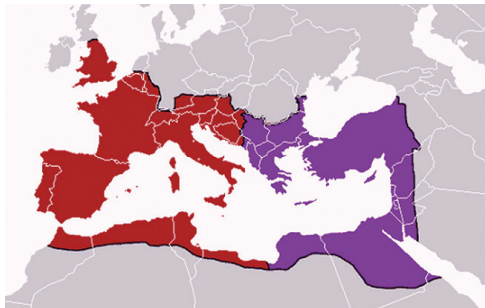
ตะวันตกของเยอรมนี

ทางภาคใต้ จักรวรรดิโรมันได้รวบรวมตะวันออกลางไว้ ซึ่งในปัจจุบันก็ได้แก่ ซีเรีย เลบานอน อิสราเอล จอร์แดน ส่วนในภาคตะวันตกเฉียงใต้ จักรวรรดิได้รวบรวมอียิปต์โบราณไว้ทั้งหมด และได้ทำการยึดครองต่อไปทางตะวันตกอันเป็นบริเวณชายฝั่งทะเล ซึ่งในปัจจุบันคือประเทศลิเบีย ตูนิเซีย แอลจีเรีย และโมร็อกโก ไปจนถึงตะวันตกของอียิปต์

ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในจักรวรรดิโรมันเรียกว่า ชาวโรมัน และดำเนินชีวิตภายใต้กฎหมายโรมัน

การขยายอำนาจของโรมันได้เริ่มมานานตั้งแต่ก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เรื่องอำนาจสูงสุดในสมัยจักรพรรดิทราจัน ด้วยชัยชนะเหนือดาเซีย (ปัจจุบันคือประเทศโรมาเนียและมอลโดวา และส่วนหนึ่งของประเทศฮังการี บัลแกเรีย และยูเครน) ในปี ค.ศ. 106 และบริเวณเมโสโปเตเมีย ในปี ค.ศ. 116 (ซึ่งภายหลังสูญเสียดินแดนนี้ไปในสมัยจักรพรรดิฮาเดรียน)

ถึงจุดนี้ จักรวรรดิโรมันได้ครอบครองแผ่นดินประมาณ 5,900,000 ตร.กม. (2,300,000 ตร.ไมล์) และห้อมล้อมทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ซึ่งชาวโรมันเรียกทะเลนี้ว่า Mare Nostrum “ทะเลของเรา” อิทธิพลของโรมันได้ส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านภาษา ศาสนา สถาปัตยกรรม ปรัชญา กฎหมาย และระบบการเมืองมาจนถึงทุกวันนี้

จักรวรรดิโรมันถูกแบ่งออกเป็นฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออกในสมัยของจักรพรรดิไดโคลีเซียน

ถือกันว่าจักรวรรดิโรมันล่มสลายลงในช่วงเวลาประมาณวันที่ 4 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 476 เมื่อจักรพรรดิโรมิวลัส ออกุสตุส จักรพรรดิพระองค์สุดท้ายของจักรวรรดิโรมันตะวันตกถูกขับไล่และเกิดการจลาจลขึ้นในโรม

อย่างไรก็ตาม จักรวรรดิโรมันตะวันออกหรือที่รู้จักกันในชื่อจักรวรรดิไบแซนไทน์ ก็ได้รับรักษากฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีแบบกรีก-โรมัน รวมถึงศาสนาคริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ไว้ได้ในระยะอีกสหัสวรรษต่อมา จนมาถึงการล่มสลายลงจริงๆ เมื่อตอนที่เสียกรุงคอนสแตนติโนเปิลให้กับจักรวรรดิออตโตมันในปี ค.ศ. 1453

ตอนที่ 20

เปรียบเทียบกรีก-โรมัน

จักรวรรดิโรมันในขณะที่มีความเจริญสูงสุดนั้น มีประชากรประมาณ 75,000,000 คน ไม่เคยปรากฏมาก่อนหน้านี้ว่าคนจำนวนมากขนาดนี้จะสามารถอยู่รวมกันได้อย่างดี ถือเป็นประวัติศาสตร์การเกิดสากลรัฐซึ่งประกอบด้วยชนหลายชาติสามารถอยู่กันโดยสันติและราบรื่น จึงนับเป็นความสำเร็จอันยิ่งยวดที่สุดของโรม

อารยธรรมโรมันสืบทอดต่อมาจากอารยธรรมกรีกในหลายๆ ด้าน โดยมีการพัฒนาต่อยอดกันมา

กองทัพโรมัน

กองทัพโรมันสืบทอดวิธีการรบโดยใช้หอกยาวและการจัดกำลังรบแบบกองทหารฟาลังส์ของกรีก ต่อมาเปลี่ยนมาเป็นกองทหารลีเจียนแทน ในช่วงราว -405 B.C. ถึง -395 B.C.

กองทหารฟาลังส์

กองทหาร 256 คน เข้าแถวเป็นรูปสี่เหลี่ยม อาจจะรบตามลำพังหรืออาจจะเป็นส่วนหนึ่งของกองทหารฟาลังส์ขนาดใหญ่ที่มีจำนวนหลายพันก็ได้

เวลารบนับ 5 แถวแรกข้างหน้าจะยื่นหอกออกไปข้างหน้า ส่วนพวกข้างหลังที่เหลืออยู่ก็จะยกหอกของตนขึ้นประสานกัน เป็นการคุ้มกันลูกธนูให้กับพวกที่อยู่ข้างหน้าด้วย

กองทัพโรมัน

กองทัพฟาแลงซ์

พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ได้ริเริ่มนำเอากองทัพแบบนี้มาใช้เพื่อเป็นเครื่องเปิดทางให้กับพวกทหารม้า

ลักษณะของชาวโรมันเปรียบเทียบกับชาวกรีก

ชาวโรมันจะเคารพในอำนาจ เข้มงวดเรื่องความยุติธรรม ใช้การลงโทษอย่างโหดร้าย ไม่ค่อยมีเมตตา ส่วนชาวกรีกจะบูชาเหตุผล

ชาวกรีกจะเรียกร้องความรู้สึกส่วนตัวและสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ส่วนชาวโรมันจะให้ความสำคัญพิเศษในเรื่องความสามารถควบคุมตัวเอง และการอยู่ในระเบียบแบบแผน

ชาวกรีกจะเป็นนักทฤษฎีและศิลปินที่ปราดเปรื่องในขณะที่ชาวโรมันสนใจทางนิติธรรมศาสตร์และทฤษฎีรัฐศาสตร์

ชาวโรมันเป็นผู้วางรากฐานการปกครองให้กับยุโรปตะวันตกปัจจุบัน กล่าวคือ ชื่อเรียกเขตการปกครองในยุโรปปัจจุบันล้วนมีรากศัพท์มาจากโรม เช่น คำว่า Province นอกจากนี้ก็มีคำว่า Fiscal, Senate, Plebiscite, Citize, Municipal, Census เป็นต้น

นอกจากนั้นยังมีทฤษฎีสัญญาสังคมที่ว่า รัฐบาลถือกำเนิดจากการตกลงโดยสมัครใจในหมู่ประชาชน และความคิดเกี่ยวกับอธิปไตยของปวงชน หลักที่ว่าด้วยการแบ่งอำนาจ ดังเช่นในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา และหลักความคิดที่ว่า กฎหมายเป็นหลักสูงสุดในการปกครองประเทศ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՐՈՒՄԻՆԻՍՏԻՆ

